

Сергій Васильченко

АНАЛІЗ АКТИВНОСТІ ГРОМАДЯН НА ВИБОРАХ 1994 – 2004 рр.
В УКРАЇНІ У РЕГІОНАЛЬНОМУ РОЗРІЗІ

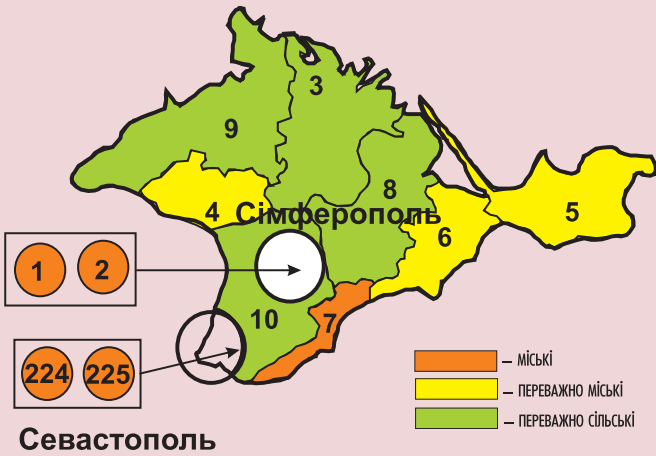
ВСТУП

Розпочинаючи проект Координованої дії організації громадянського суспільства під час виборчої кампанії 2004 року (за фінансової підтримки Швейцарського агентства співробітництва та розвитку та Вестмінстерського фонду демократії), з метою більш ефективного використання ресурсів, ми вирішили здійснити аналіз виборчої активності на попередніх виборах та виокремити найбільш проблемні регіони та округи. Щоправда, варто зазначити, що починаючи з 1994 року, Центральна виборча комісія України перед кожними виборами змінювала межі округів, так що зробити детальний наскрізний аналіз явки виборців по кожному округу виявилось неможливим. Через це нам довелося обмежитись описовою характеристикою кожного регіону. Зібрані нами на президентських виборах 2004 року результати по кожній дільниці дозволять нам в подальшому не зважати на цю проблему і здійснювати більш детальний аналіз.

Певним ускладненням при виконанні поставленої задачі стало зникнення з WEB-сервера Центральної виборчої комісії інформації про попередні вибори; тільки завдяки Проекту "Сприяння організації виборів в Україні" (Development Associates, Inc. (США), який надав відповідні довідники, нам вдалося завершити збір інформації.

При вивченні зібраних матеріалів ми зауважили суттєві розбіжності щодо рівня явки виборців, який був показаний в розділах "Хід голосування" та "Результати виборів". Можливо, це пов'язано з більш ретельним підрахунком голосів після закриття дільниць. Але й в розділі "Результати виборів" дані також не збігаються. Так, на парламентських виборах в 2002 р. по багатомандатному округу зазначено, що участь у виборах взяло 69,26%, в той час як на основі наведених там же даних щодо кількості зареєстрованих виборців та кількості тих, хто взяв участь у голосуванні, дана цифра має становити 69,27%. Тому нам довелося самостійно розраховувати відсоток тих, хто взяв участь у голосуванні, — на основі наведених кількісних даних (кількість зареєстрованих виборців та кількість тих, хто взяв участь у голосуванні) по кожному округу. Таким чином, отримані нами дані можуть не збігатися з даними, наведеними в довідниках та WEB-сервері Центральної виборчої комісії.

АВТОНОМНА РЕСПУБЛІКА КРИМ та місто СЕВАСТОПОЛЬ

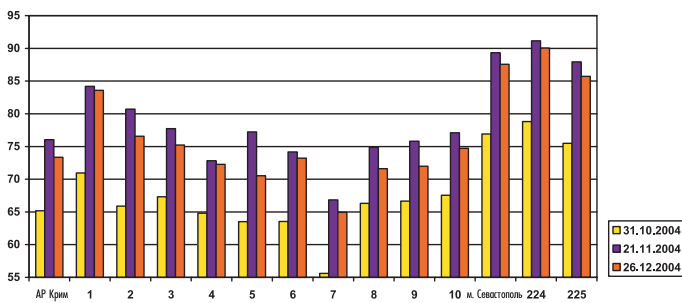
На попередніх виборах (1998 р., 1999 р., 2002 р.) активність виборців в Автономній Республіці Крим була нижчою за середні показники по Україні. На виборах 1998 р. вона становила 64,27%, у 1999 р. — 58,27% у першому та 64,15% — у другому турі виборів, в 2002р. — 57,13%. Таку низьку активність можна пояснити як загальноукраїнською тенденцією (низька явка населення була зафіксована переважно у міських округах), а також "проросійськими" настроями в більшості виборчих округів Криму і, відповідно, небажанням населення брати участь в загальноукраїнських політичних процесах.

Винятком є явка на президентських виборах 1994 р. Тоді у першому турі явка була теж невисокою: 62,22%, однак в другому турі вона виросла до 72,91% і перевищила загальноукраїнські показники. Це можна пояснити як мобілізацією противників Кравчука, так і тим, що вибори Президента України були суміщені з виборами Президента Криму, на яких переміг Юрій Мешков.

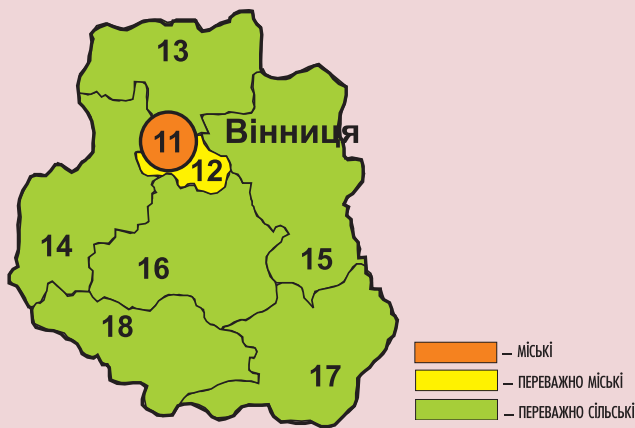
На президентських виборах 2004 р. ситуація була схожа на 1994 р.: у першому турі явка була доволі низькою — 65,17%, проте в другому турі вона піднялася до 76,03%. І хоча під час переголосування вона знизилася до 73,36% (можливо, це вплив збільшення кількості спостерігачів), цей результат є досить високим для Криму .

Схожа ситуація з явкою спостерігається також у м. Севастополі, де на всіх попередніх виборах вона була однією з найнижчих по Україні; на цих же виборах вона перевищила загальноукраїнські показники.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ

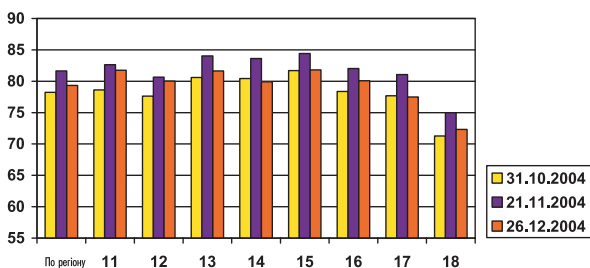

На попередніх виборах активність виборців у Вінницькій області була вищою за середні показники в Україні; найнижчий результат був зафіксований на виборах в 1994 р. в другому турі (73,78%), найвищий — в 1999 р. у першому турі (76,27%). Нижчим був рівень активності в тих округах, до яких входить м. Вінниця. В округах м. Вінниці активність на президентських виборах 1999 р. в першому турі була вищою, ніж на парламентських 1998 р., а в аграрних, як правило, нижча.

На попередніх президентських виборах (1994 р. та 1999 р.) явка в другому турі дещо зменшувалась, що, можливо, пояснюється невиходом в другий тур популярного в Вінницькій області Олександра Мороза.

На президентських виборах 2004 р. явка у Вінницькій області також була вищою, ніж середні показники в Україні, і становила в першому турі 78,23%. В другому ж турі, на відміну від попередніх президентських виборів, явка зросла — до 81,63%. Проте, під час переголосування явка зменшилась до 79,33%, а в 14 і 17 округах вона була нижчою від першого туру. Таке зменшення можна пояснити як загальною "втомою" виборців, так і, можливо, неучастю в голосуванні тих, хто в попередніх турах віддали свої голоси за кандидата в президенти Віктора Януковича.

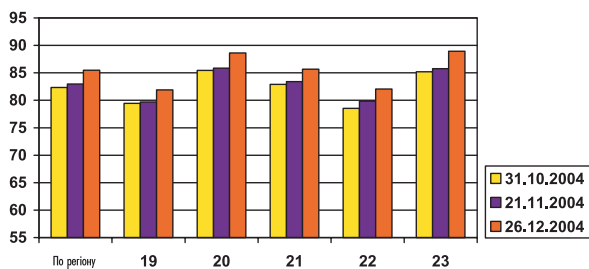
АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

ВОЛИНСЬКА ОБЛАСТЬ

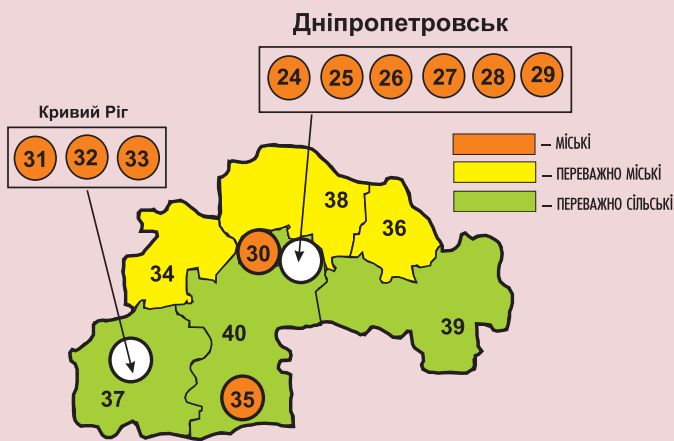
АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

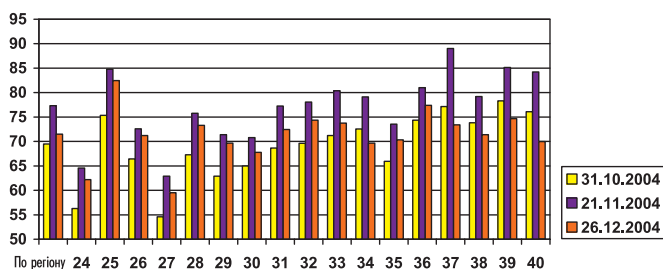
Рівень активності в Волинській області — один із найвищих в Україні. При цьому і на президентських та парламентських виборах можна відзначити тенденцію до зростання активності. Так, на парламентських виборах у 1998 р. вона становила 78,68%, а в 2002 р. — 81,70%. На президентських виборах в першому турі явка знижувалася, проте потім зростала: у 1994 р. з 77,36% до 79,11%; у 1999 р. з 78,63% до 82,25%. Найменшим був рівень активності в м. Луцьку та в окрузі на кордоні з Польщею; можливо, це викликано трудовою міграцією населення.

На президентських виборах 2004 р. вже на першому турі явка доволі була високою — 82,35%, і з кожним туром підвищувалась: 82,96% та 85,48%. Проте розподіл за округами щодо рівня активності залишився таким же, як і на попередніх виборах.

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ

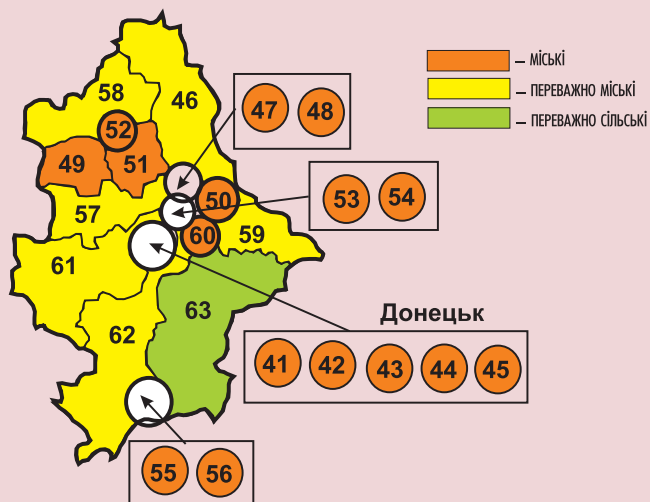
АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

Активність виборців в Дніпропетровській області на загал є нижчою за середню по Україні. В основному, це пов'язано з низькою активністю в міських округах. На парламентських виборах вона мала тенденцію до поступового зниження: з 66,74% у 1998 р. до 65,26% у 2002 р. На президентських виборах вона була дещо вищою. Але якщо у 1994 р. явка в другому турі зменшилась з 68,08% до 67,04%, то в 1999 р. явка, навпаки, виросла з 67,74% до 73,52%. Тоді було зафіксовано зростання активності практично в усіх округах, де лідирував Л.Кучма. Винятком стало м. Нікополь, мешканці якого в першому турі масово (40%) голосували за Олександра Мороза; там явка, навпаки, впала, а лідером став П. Симоненко.

На виборах 2004 р. активність виборців хоч і зросла, але все ж була нижча за середню по Україні: в першому турі вона становила 69,46%, потім зросла до 77,31%, але під час переголосування другого туру знизилася до 71,51%. Особливістю цих виборів можна назвати досить високу активність у міських округах, особливо у 25 окрузі м. Дніпропетровська, а також те, що в округах із сільським населенням явка під час переголосування була нижчою за явку в першому турі.

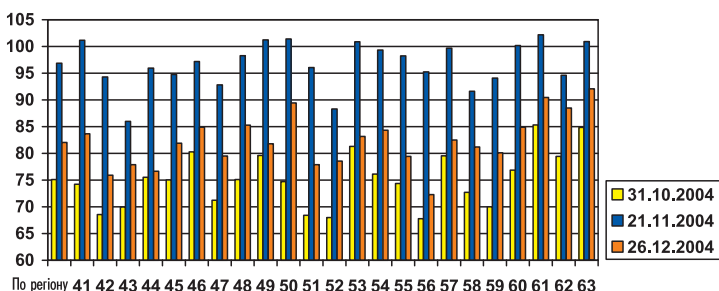
ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

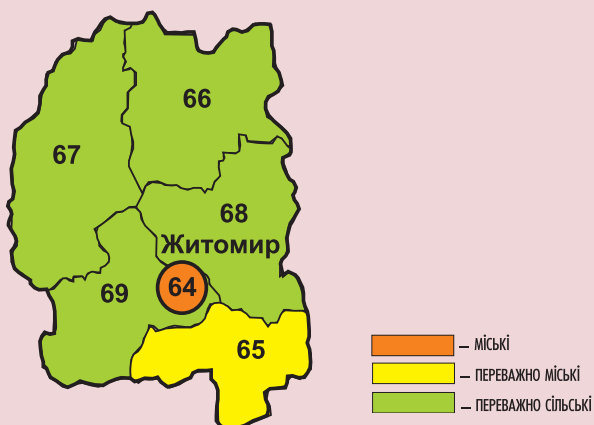
Щодо активності виборців у Донецькій області ми можемо спостерігати цікаву тенденцію. На попередніх президентських виборах явка у другому турі підвищувалась: у 1994 р.: з 62,75% до 67,53%; у 1999 р.: з 66,08% до 78,66%. Можна стверджувати, що кожного разу зростання відбувалося за рахунок виборців, що голосували за Л. Кучму. На парламентських виборах також було зафіксоване зростання явки виборців з 64,54% у 1998 р. до 67,15% у 2002 р., причому воно відбулося лише в тих округах, де найбільшу підтримку виборців здобув виборчий блок "За єдину Україну!".

На виборах 2004 р. у першому турі явка перевищила загальноукраїнську та становила 75,11%, а в другому турі вона була найвищою по Україні — 96,86%. При цьому в деяких округах явка, за даними ЦВК, перевищила 100%. Проте, під час переголосування, коли Донецька область була практично під повним контролем з боку спостерігачів, активність зменшилась до 82,04%.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

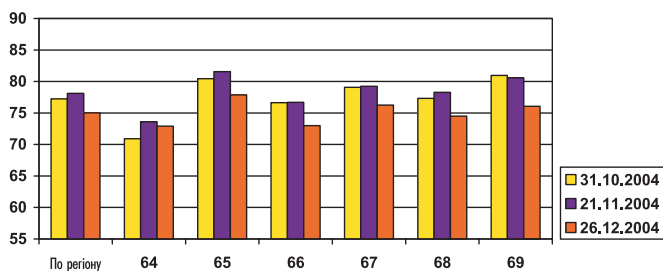

ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬ

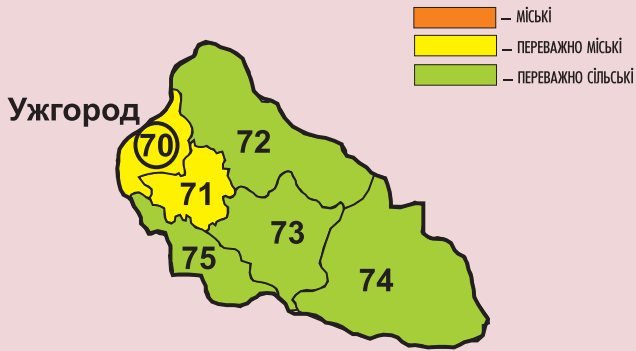
Рівень активності виборців в Житомирській області є вищим за середні показники в Україні та має хвилеподібну тенденцію. На президентських виборах 1994 р. явка становила 74,34% в першому турі та 75,61% в другому, на парламентських виборах 1998 р. вона досягла свого максимуму — 78,12%. Вже на президентських виборах 1999 р. активність виборців впала до 75,33% в першому турі, в основному це було пов'язано з падінням явки в сільських округах, в той час як явка в м. Житомирі, навпаки, піднялась. В другому турі явка знизилася практично в усіх округах, за винятком північного округу (території, що найбільше потерпіли від аварії на ЧАЕС), де зростання явки дозволило підняти загальний обласний показник до 75,36%. На парламентських виборах явка знизилася до 74,09%.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

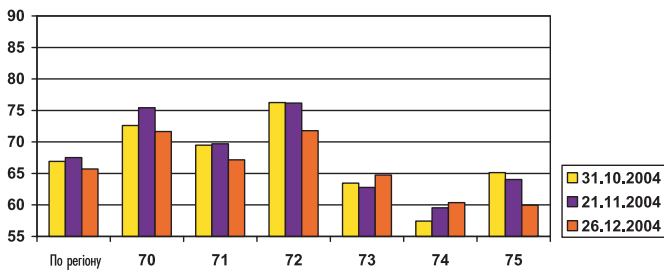

На президентських виборах 2004 р. в першому турі явка становила 77,23%, в другому турі дещо зросла — до 78,11%, а під час переголосування знизилася до 75,03%. При цьому, окрім м. Житомира, у всіх округах активність виборців була нижчою від показників першого туру.

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСТЬ

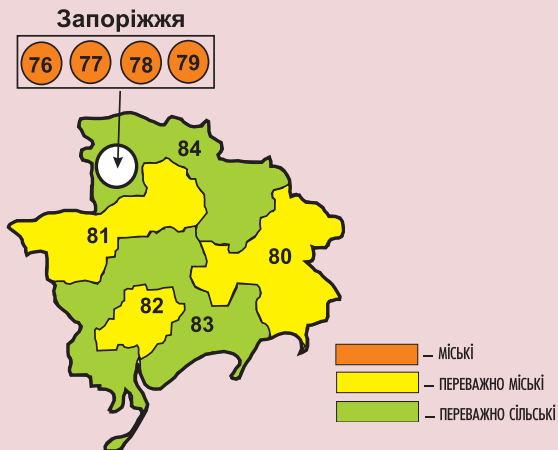
АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

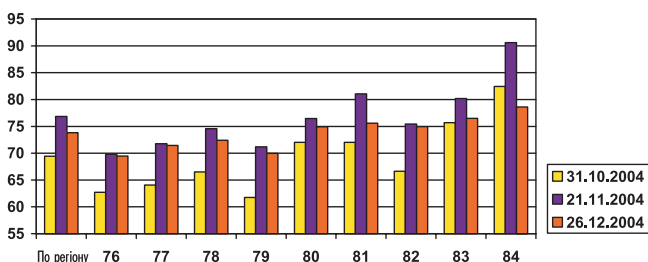
Рівень активності виборців у Закарпатській області є досить низьким, на що, можливо, впливає те, що Закарпаття є регіоном компактного проживання етнічних меншин, котрі складають там велику частину населення. Особливо це стосується угорців, які дуже незначною мірою інтегруються в політичне життя України. Можливою причиною низької активності виборців є також високий рівень трудової міграції. Найбільша активність виборців цього регіону була зафіксована на парламентських виборах в 1998 р. — 68,88% та в 2002 р. — 69,50%. Одночасно, на президентських виборах у 1994 р. вона становила лише 65,99% в першому турі, а в другому вона знизилася до 65,10%. Характерні ознаки фальсифікації мала ситуація на виборах в 1999 р.: активність на першому турі становила лише 62,31%, проте, в другому турі стрімко зросла до 88,49%, що нагадує ситуацію в Донецькій області.

На президентських виборах 2004 р. явка теж не була високою: в першому турі вона становила 66,92%, в той час як у другому турі зросла до 67,51%, але під час переголосування знизилася до 65,71%. Причому в 74 окрузі, де переважну більшість складають українці, явка постійно зростала, а в 75 окрузі з великим відсотком угорців явка, навпаки, постійно падала.

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ

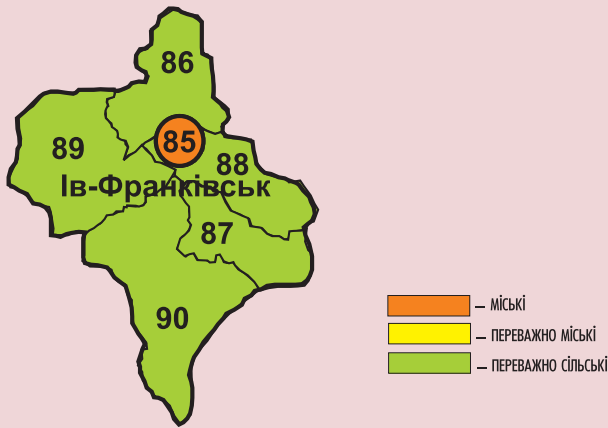
АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

Рівень активності виборців в Запорізькій області є нижчим від середніх показників в Україні. Найнижча активність зафіксована в міських та переважно міських округах. До виборів 2002 р. спостерігалася тенденція до зростання активності виборців, в 1994 р. вона становила 62,61% (в першому турі) та 64,70% (в другому); у 1998 р. вона піднялася до 66,67%. На президентських виборах 1999 р., незважаючи на незначне зниження активності в переважно сільських округах, явка піднялась в першому турі до 66,92%, а в другому до 68,51%. Проте, на виборах 2002 р. явка впала до 61,67%, і лише в 82 окрузі (центр м. Мелітополя) вона дещо зросла.

На президентських виборах 2004 р. розподіл округів за активністю також зберігся; в першому турі активність становила 69,43%, в другому 76,85%, але під час переголосування вона знизилась до 73,84%. Дещо незрозумілою була динаміка активності виборців у 84 окрузі, де завжди спостерігався найвищий результат, але під час переголосування там відбулося найзначніше зниження активності (нижче рівня першого туру).

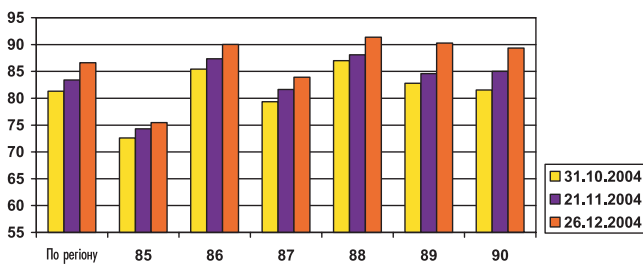
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

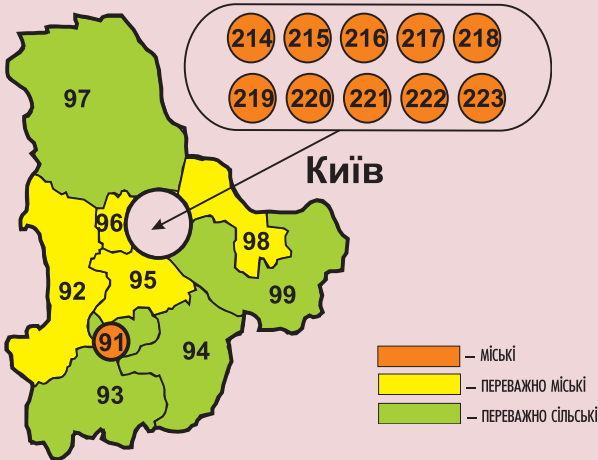
Рівень активності виборців в Івано-Франківській області був одним із найвищих по Україні. На виборах 1994 р. активність у першому турі становила 80,98%; в другому ж досягла максимального значення — 90,13%. На виборах 1998 р. явка дещо знизилась — до 79,89%. Відсутність потужного правого кандидата на виборах 1999 р. призвела до зниження активності (до 77,84%), однак загроза комуністичного реваншу мобілізувала виборців, так що активність в другому турі становила 89,58%. На парламентських виборах 2002 р. активність знизилася до 75,70%, що сталося, можливо, внаслідок трудової міграції населення.

На виборах 2004 р. активність знову зростає і з кожним туром дедалі підвищувалася: 81,31%, 83,40%, 86,62%; такий високий рівень активності виборців можна пояснити як тим, що виборці вперше після 1991 р. мали можливість голосувати за кандидата, що найбільше відповідав їх уподобанням, так і приїздом зі Східної України виборців із відкріпними посвідченнями та поверненням населення з трудової міграції на період виборів.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ та місто КИЇВ

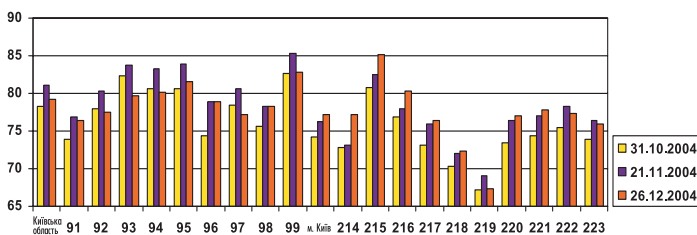
Активність виборців у Київській області є близькою до середніх показників по Україні. Найнижчою була активність на президентських виборах 1994 р.: у першому турі вона становила 69,26%, а в другому знизилася до 66,81%. На парламентських виборах 1998 р. вона зростає до 71,88%, а на президентських 1999 р. — до 73,17% у першому турі, а в другому турі (хоч і у двох сільських округах впала) в цілому по області зростає до 73,65%. На парламентських виборах 2002 р. активність знизилася до 70,83%.

На президентських виборах 2004 р. активність піднялася до 78,31% у першому турі та до 81,03% в другому. Проте під час переголосування другого туру вона знизилася до 79,20%, а в деяких округах показники активності були навіть нижчими, аніж у першому турі.

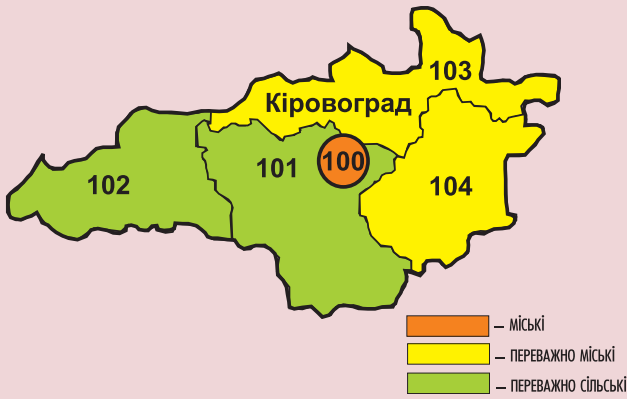
До виборів 2004 р. рівень активності виборців у м. Києві був одним з найнижчих в Україні. Це пов'язано як із загальною тенденцією (відносна виборча пасивність міських жителів у порівнянні із сільськими), так і з негативним впливом ще одного чинника: наявності значної кількості осіб, що мешкають у Києві без прописки (реєстрації), та які, як правило, не голосують. В той же час деякі кияни, здаючи в оренду своє житло, часто самі перебувають далеко від своїх діляниць. Тому на президентських виборах 1994 р. активність становила всього 52,80% та 52,82% у двох турах відповідно, на парламентських виборах 1998 р. вона зростає до 59,30%. Також активність була вищою і в першому турі президентських виборів 1999 р. — 63,26%, але непроходження в другий тур популярних серед киян політиків зменшив явку до 61,35%. Також низькою була явка і на парламентських виборах 2002 р. — 61,07%.

Президентські вибори 2004 р. засвідчили зростання рівня громадянської свідомості українців, що значно вплинуло на показники в м. Києві: активність виборців в першому турі зростає до 74,27%, а в другому до 76,67%, і хоча в деяких округах під час переголосування активність впала, загалом активність піднялася до 77,24%.

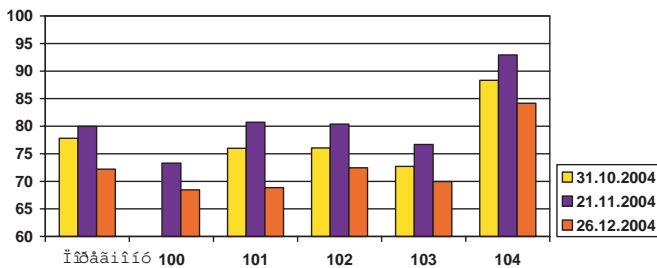
АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

КИРОВОГРАДСЬКА ОБЛАСТЬ

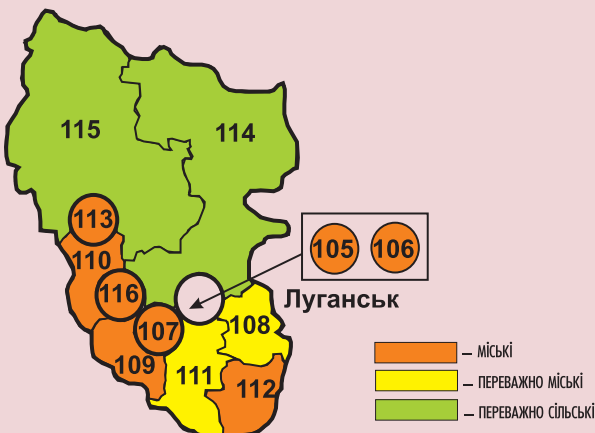
АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

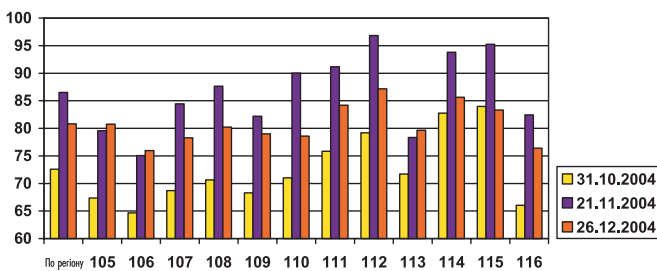
Рівень активності виборців у Кіровоградській області близький до середніх показників по Україні. На президентських виборах 1994 р. у першому турі вона становила 70,15%, але в другому вона дещо знизилася — до 69,54%. На парламентських виборах 1998 р. вона зросла до 73,94%. Під час президентських виборів 1999 р. у першому турі активність становила 73,53%, а в другому піднялась до 76,82% завдяки зростанню активності в округах на півдні області. На парламентських виборах 2002 р. був зафіксований найнижчий рівень активності — 67,67%.

На президентських виборах 2004 р. хід голосування супроводжувався скандалами, а вибори в першому турі у м. Кіровограді (100 округ) взагалі було визнано недійсними. Незважаючи на це, явка була досить високою і становила в першому турі 77,82%, в той час як у другому вона піднялася до 79,97%. Під час переголосування вона знизилася до 72,21%. Найбільш активними на цих виборах були виборці на південному сході

ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ

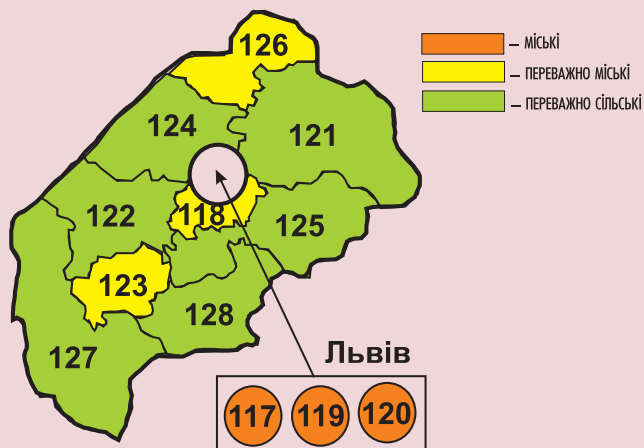
АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

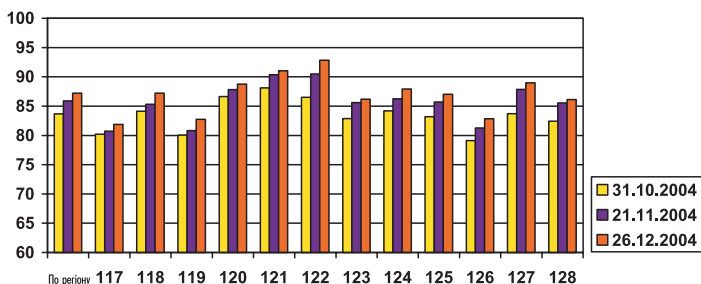
На попередніх виборах активність виборців в Луганській області була ненабагато нижчою від середніх показників по Україні. В основному це пов'язано з низькою явкою в міських округах (в той час як в північних, переважно сільських, округах активність виборців була достатньо високою), а також з трудовою міграцією (наприклад, виїзд на роботу на шахти в Ростовську область). На президентських виборах активність в другому турі завжди зростала: в 1994 р. — з 66,27% до 70,54%, в 1999 р. — з 67,52% до 72,83%. Активність на парламентських виборах 1998 р. становила 67,27%, а в 2002 р. знизилася до 65,42%.

На президентських виборах 2004 р. активність значно зросла: у першому турі вона становила 72,59%, в другому вона зросла до 86,52%, але під час переголосування вона знизилася до 80,80%, хоча в самому м. Луганську було зафіксоване зростання активності. На цих виборах, окрім традиційно сільських округів, високою активністю відзначилися південні 111 та 112 округи; в цих округах на парламентських виборах традиційно є досить високою підтримка проросійських політичних сил.

ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСТЬ

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

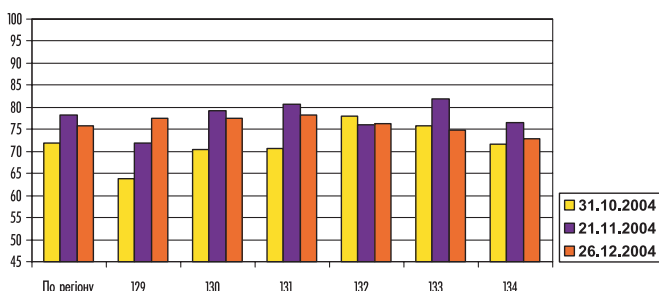
Рівень активності виборців у Львівській області традиційно один із найвищих в Україні. На президентських виборах 1994 р. в першому турі вона становила 82,25%, а в другому вона досягла максимального значення — 92,24%. На виборах 1998 р. вона знизилася до 79,70%; також вона знизилася і на першому турі президентських виборів 1999 р. — до 78,88%, проте в другому турі зросла до 88,01%, можливо, внаслідок мобілізації противників П. Симоненка. На парламентських виборах 2002 р. активність впала до 74,69%, можливо, на це вплинула масова трудова міграція.

На президентських виборах 2004 р. було відзначено значне зростання рівня активності: в першому турі — 83,68%, в другому — 85,91%, під час переголосування 87,21%. Це пов'язано як з мобілізацією прихильників В. Ющенка, так і з приїздом у Львівську область виборців зі східних областей (особливо на другий тур) та приїздом на вибори громадян, що працювали за кордоном (особливо на переголосування).

МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

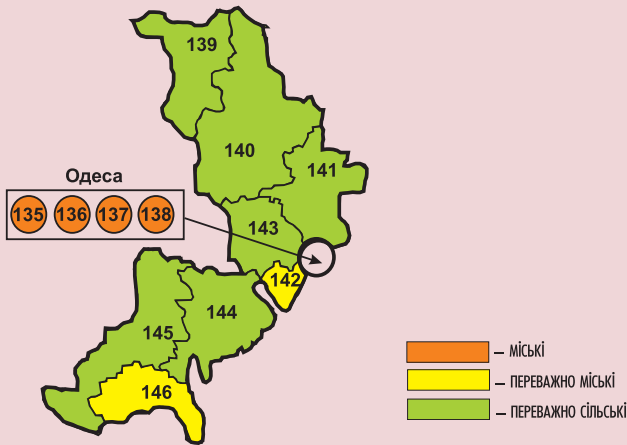
АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

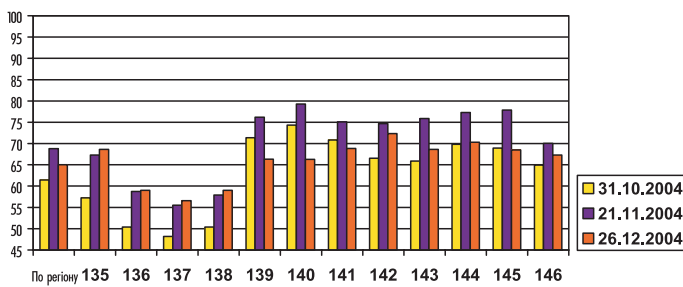
На попередніх виборах рівень явки виборців у Миколаївській області був досить низькою. В основному, це пов'язано з низькою активністю виборців в м. Миколаєві, що входить в три південні округи; в решті ж округів активність була досить високою. На президентських виборах 1994 р. рівень виборчої активності у першому турі становив 67,57%, при цьому в області лідував Л. Кравчук, проте в другому турі активність впала до 65,24%, а лідером став Л. Кучма. На парламентських виборах явка зросла до 69,08%, але на президентських виборах 1999 р. вона знову впала: в першому турі до 67,07% (хоча в самому м. Миколаєві вона зросла), в другому турі зросла до 67,63%. На парламентських виборах 2002 р. активність знову знизилася до 66,47%.

На президентських виборах 2004 р. активність виборців в області зросла в першому турі — до 72%, в другому — до 78,17%, а під час переголосування знизилася до 75,86%. У виключно міському окрузі м. Миколаєва (129 округ) активність постійно зростала.

ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ

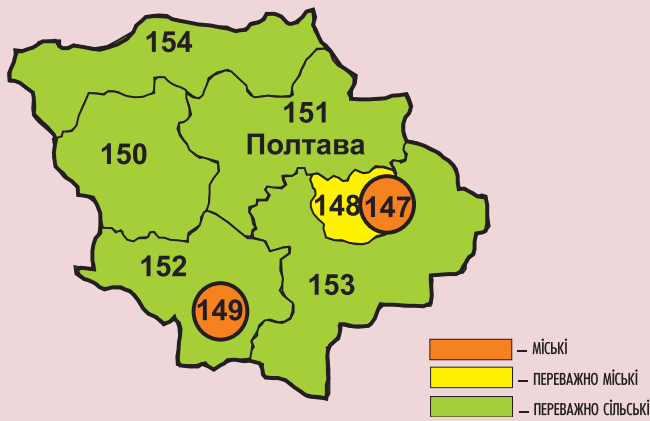
АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

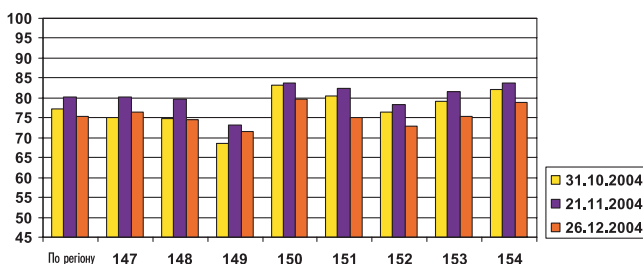
На попередніх виборах активність виборців в Одеській області була однією з найнижчих. Це пов'язано з пасивністю виборців в м. Одесі, в деяких округах якої фіксувалась найнижча активність в Україні. На президентських виборах 1994 р. активність в першому турі становила 63,25%, в той час як в другому турі зросла до 64,86%. На парламентських виборах 1998 р. явка зросла до 66,84%, проте на президентських виборах 1999 р. вона знову знизилася в першому турі — до 58,16% (особливо значне зменшення було зафіксоване в округах м. Одесі); в другому турі активність зросла до 63,62%. На парламентських виборах 2002 р. активність знову зменшилася до 61,61%.

На президентських виборах 2004 р. активність виборців в першому турі була найнижчою в Україні і становила 61,44%, в другому вона зросла до 68,82%, а під час переголосування знизилася до 65,02%, хоча в округах м. Одеси активність постійно зростала.

ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ

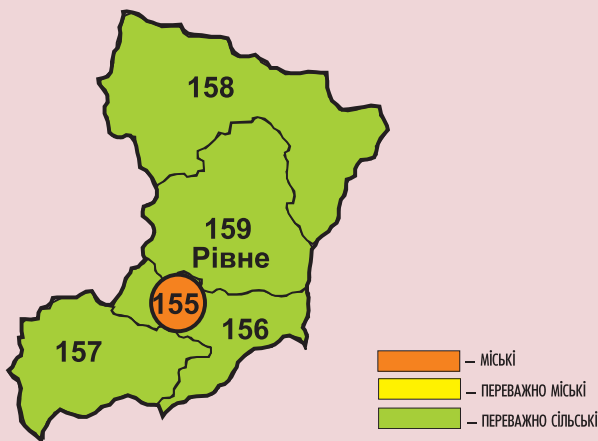
АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

На попередніх виборах рівень активності виборців у Полтавській області був стабільно високим. Особливістю попередніх президентських виборів було зниження рівня виборчої активності в другому турі. Так, в 1994 р. — з 76,06% до 75,34%, а в 1999 р. — з 77,74% до 77,35%; можливо, це пов'язано з невиходом в другий тур популярного в Полтавській області О. Мороза. На парламентських виборах 1998 р. рівень активності становив 76,54%, а на парламентських виборах 2002 р. він знизився до 75,04%.

На президентських виборах 2004 р. активність виборців в першому турі становила 77,31%, в другому — 80,23%, а під час переголосування знизилася до 75,41%; і тільки в міських округах м. Полтави (147 округ) та м. Кременчука (149 округ) активність була вищою, аніж у першому турі.

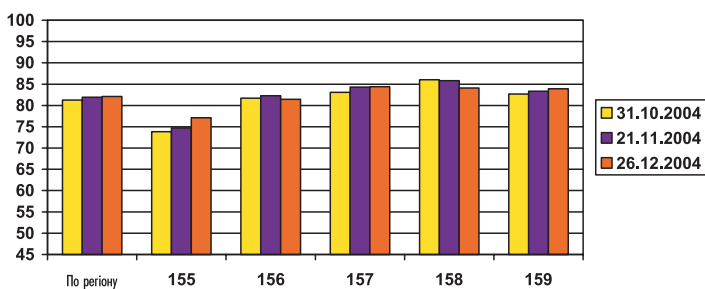
РІВНЕНСЬКА ОБЛАСТЬ

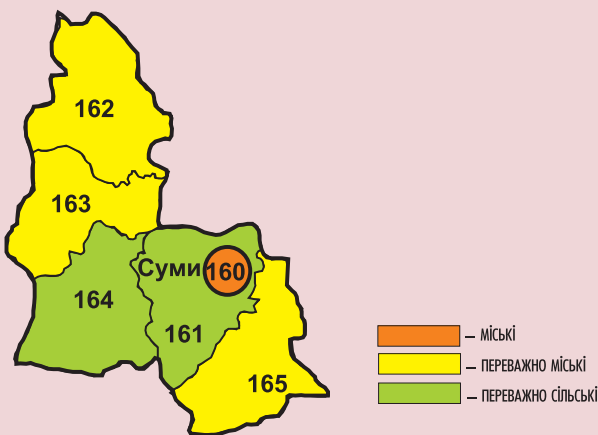
На попередніх виборах активність виборців у Рівненській області була високою. На президентських виборах 1994 р. в першому турі вона становила 77,62%, в другому — зросла до 79,37%, на парламентських виборах 1998 р. зросла ще і становила 80,26%. Але на президентських виборах 1999 р. в першому турі активність була найнижчою — 77,32%, проте в другому турі вона зросла до 83,66% (хоча в самому м. Рівному було зафіксоване зниження рівня активності). На парламентських виборах 2002 р. явка практично була такою ж, як і в 1998 р., і становила 80,20%.

На президентських виборах 2004 р. активність дещо зросла і продовжувала рости — 81,29%, 81,95%, 82,10% відповідно. Але так було не в усіх округах. Наприклад, якщо в м. Рівному (155 округ) явка постійно зростала, то в північному 158 окрузі вона, навпаки, знижувалась.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

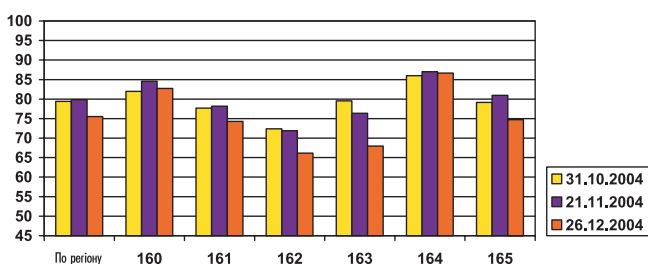
СУМСЬКА ОБЛАСТЬ

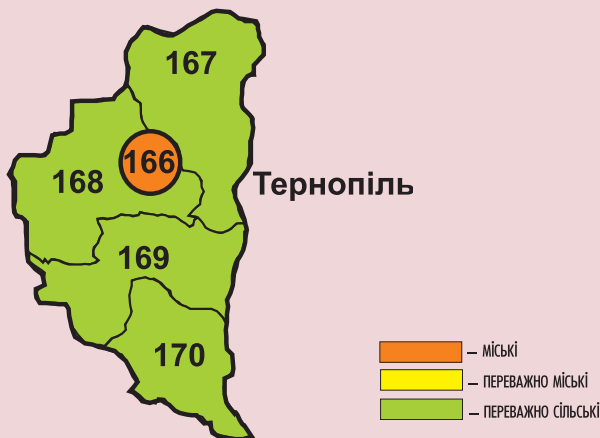
На попередніх виборах рівень активності виборців у Сумській області був достатньо високим і досить тривалий час зберігав тенденцію до зростання. На президентських виборах 1994 р. в першому турі виборча активність становила 70,10%, в другому вона виросла до 72,51%; на парламентських виборах 1998 р. вона зросла ще більше, становивши 74,39%. На президентських виборах 1999 р. в першому турі активність зросла до 79,82%, в другому турі досягла максимального значення 81,30%, хоча в самому м. Суми вона дещо впала. На парламентських виборах 2002 р. активність знизилася до 74,88%.

На президентських виборах 2004 р. активність зросла, становлячи в першому турі 79,41%, а в другому — 79,87%, проте під час переголосування знизилась до 75,53%. Найбільш активними виборцями були громадяни м. Сум (160 округ) та в окрузі 164, де народився кандидат у президенти В. Ющенко. В північних округах (162 та 163), де стабільно високу підтримку мали ліві сили, активність постійно знижувалась.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

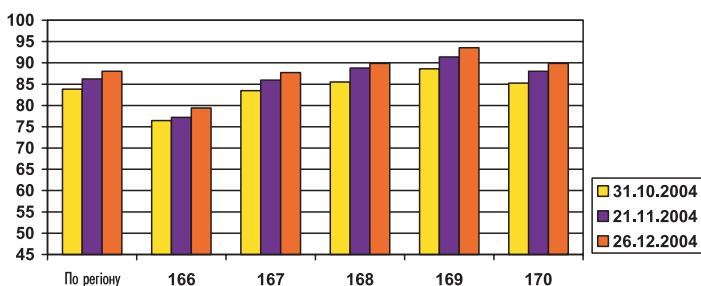

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ

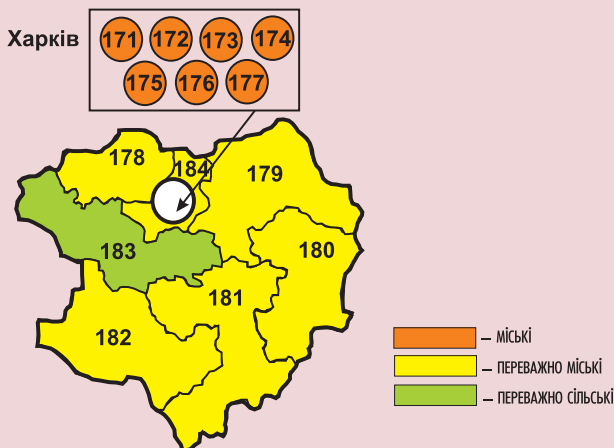
Виборці Тернопільської області демонструють найвищі показники активності в Україні. На президентських виборах 1994 р. в першому турі вона становила 84,11%, а в другому зросла до 92,22%, децю поступившись рівню активності в Львівській області. Парламентські вибори 1998 р. знову засвідчили найвищий результат в Україні: 84,72%. Попри те, що відсутність прохідного правого кандидата на президентських виборах 1999 р. зменшила явку виборців у першому турі до 82,44%, в другому турі вона виросла до 90,28%, тобто, в обох турах цей результат був найвищим в Україні. На парламентських виборах 2002 р. Тернопільська область зберегла лідерство з 82,10% активних виборців.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

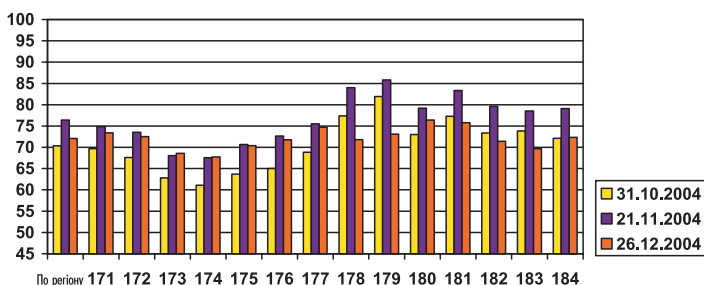
На президентських виборах 2004 р. Тернопільська область так само зберегла першість за рівнем виборчої активності: у першому турі з 83,81%, та під час переголосування з 88,03%. Лише під час другого туру вона втратила лідерство, показавши результат 86,22%.

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

На всіх попередніх виборах активність виборців у Харківській області була нижчою за середні показники по Україні. Це пов'язано, передусім, з низькою активністю виборців в самому м. Харкові, в якому зосереджено близько половини усіх виборців області. Проте, до останніх парламентських виборів в Харківській області спостерігалася тенденція до зростання активності виборців: так, на президентських виборах 1994 р. у першому турі вона становила 62,94%, в другому вона виросла до 65,07%; на парламентських виборах вона склала 66,05%. На президентських виборах 1999 р. у першому турі вона становила 67,76%, а в другому піднялася до 71,52%. На парламентських виборах 2002 р. активність децю знизилася і становила 64,51%.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

На президентських виборах 2004 р. активність зросла, та однак залишилася нижчою за середні показники по Україні: у першому турі вона становила 70,35%, в другому зросла до 76,39%, а під час переголосування знизилася до 72,10%. При цьому слід зазначити, що в самому м. Харкові зниження активності було незначним, а в деяких округах кількість тих, хто взяв участь у голосуванні, навіть зросла.

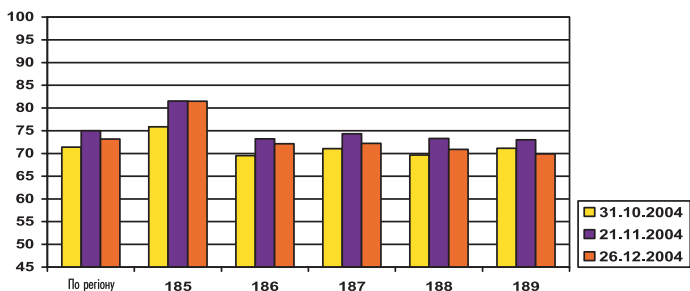
ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ

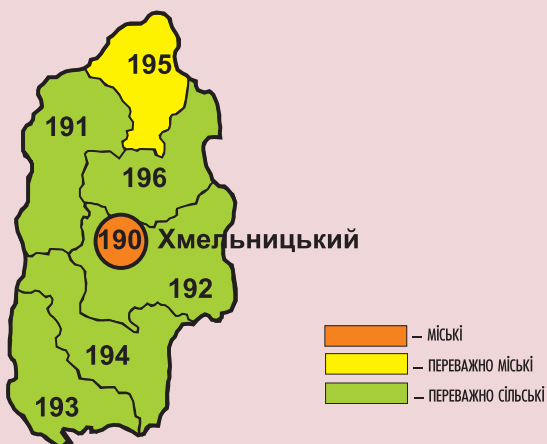
На попередніх виборах активність виборців у Херсонській області була нижчою за середні показники по Україні. Найнижчою була активність в округах, до яких входило м. Херсон. На президентських виборах 1994 р. активність становила 66,96%, але у другому турі вона зросла до 68,21%; на парламентських виборах 1998 р. вона знизилась до 67,85%; знизилась вона також і у першому турі президентських виборів 1999 р. — до 67,82%, проте в другому турі активність зросла до 69,18%. На парламентських виборах 2002 р. явка впала до 65,79%.

На президентських виборах 2004 р. активність виборців у першому турі становила 71,40%, в другому — 75,01%, а під час переголосування вона зменшилася до 73,19%. Особливістю Херсонської області серед інших областей України за цими показниками є те, що лише в ній рівень активності виборців в обласному центрі є найвищим в області.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

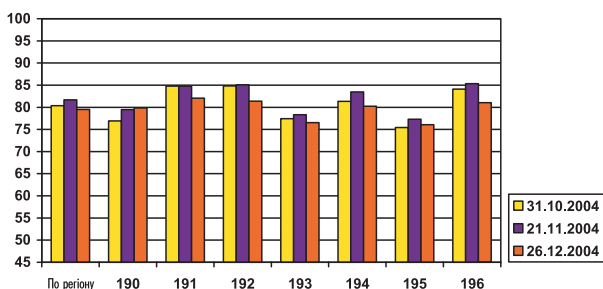
ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСТЬ

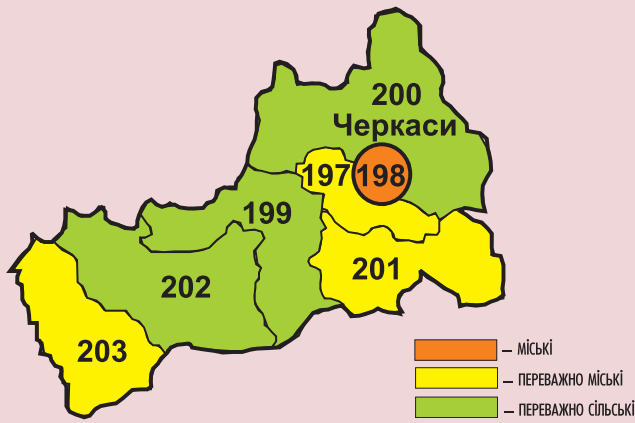
На попередніх виборах активність виборців в Хмельницькій області була вищою, аніж середні показники по Україні. Особливістю попередніх президентських виборів було те, що явка в другому турі знижувалась: в 1994 р. — з 78,99% до 78,11%, у 1999 р. — з 78,91% до 78,23%, що, можливо, пов'язано з непроходженням до другого туру популярних у Хмельницькій області кандидатів. На парламентських виборах 1998 р. активність становила 80,18%, знизившись у 2002 р. до 76,75%.

На президентських виборах 2004 р. активність в першому турі становила 80,35%, у другому дещо зросла до 81,70%, проте під час переголосування знизилась до 79,50%, хоча в самому м. Хмельницькому активність постійно зростала.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

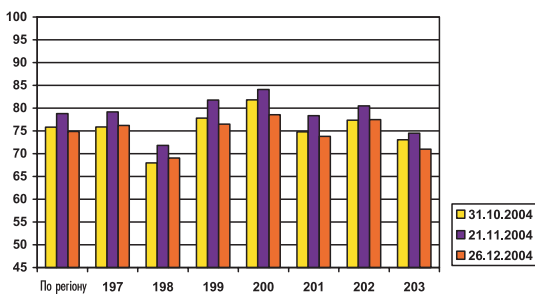
ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ

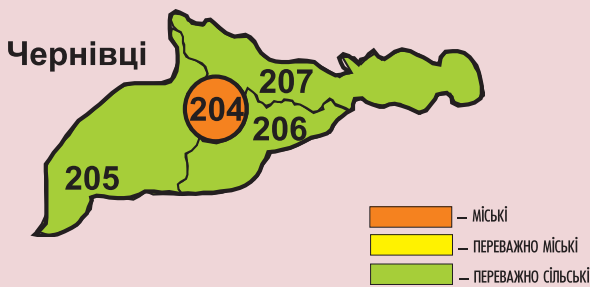
На виборах, які відбувалися в Україні протягом останніх десяти років, активність виборців в Черкаській області була вищою за середні показники по Україні. Особливістю президентських виборів є зниження явки в другому турі: у 1994 р. — з 74,93% до 73,60%, у 1999р. — з 75,58% до 74,15%. Можливо, це пов'язано з тим, що О. Мороз, який у Черкаській області мав загалом високий результат, не виходив до другого туру. На парламентських виборах 1998 р. активність виборців становила 74,19%, в той час як у 2002 р. вона вже була нижчою — 71,40%.

На президентських виборах 2004 р. активність становила у першому турі — 75,81%, у другому вона виросла до 78,81%; проте, під час переголосування вона опустилася нижче рівня першого туру — до 74,87%.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

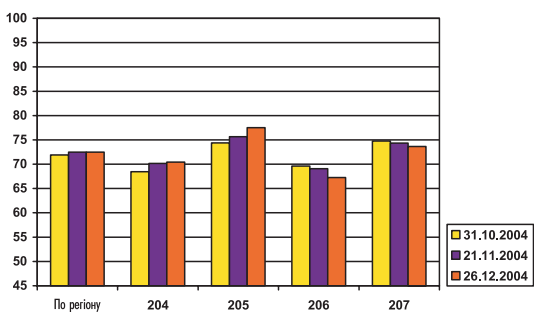
ЧЕРНІВЕЦЬКА ОБЛАСТЬ

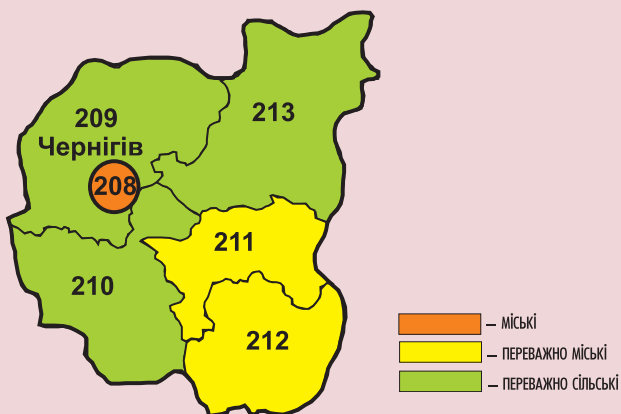
На минулих виборах активність виборців в Чернівецькій області на загал була вищою за середню по Україні, але мала тенденцію до поступового зниження. На президентських виборах 1994 р. у першому турі активність становила 74,39%, в той час як у другому знизилась до 74,11%, а на виборах 1998 р. — до 72,98%. На президентських виборах 1999 р. у першому турі активність виборців впала до 67,86%, але у другому турі знову зросла до 74,30%. Проте вже на парламентських виборах 2002 р. вона знову знизилась до 67,37%.

На президентських виборах 2004 р. активність виборців поступово зростала: у першому турі — 71,89%, в другому — 72,49%, під час переголосування — 72,50%. Проте зростання спостерігалось лише в м. Чернівцях та у 205 окрузі. В округах, де значний відсоток населення становлять представники національних меншин, навпаки, спостерігалось зниження активності виборців.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

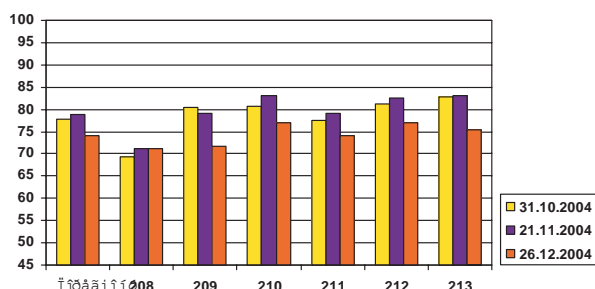
ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСТЬ

На виборах активність виборців в Чернігівській області завжди була вищою за середні показники по Україні і навіть мала тенденцію до зростання. На президентських виборах 1994 р. у першому турі активність становила 75,90%, в другому вона виросла до 77,72%, а на виборах 1998 р. — до 77,88%. На президентських виборах 1999 р. у першому турі активність виборців досягла максимального значення 78,43%, але в другому турі вона знизилася до 77,17%. Можливо, це пов'язано з тим, що О. Мороз та Н. Вітренко, які отримали загалом у Чернігівській області високий результат, не вийшли до другого туру. На парламентських виборах 2002 р. активність виборців знову знизилася до 75,66%.

На президентських виборах 2004 р. активність виборців спочатку зростала: у першому турі — 77,71%, в другому — 78,86%, але під час переголосування вона знизилася до 74,12%. Проте у м. Чернігові зростання було постійним, а найбільше падіння активності зафіксовано в прикордонних північних округах.

АКТИВНІСТЬ ВИБОРЦІВ ПО РЕГІОНУ

Здійснюючи огляд попередніх виборів (президентських 1994 р. та 1999 р; парламентських 1998 р. та 2002 р.)*, ми відзначили цілий шерг тенденцій та особливостей.

Як правило, для більшості виборчих кампаній характерною є висока активність виборців у західних областях, за винятком Закарпатської області. Наступними за рівнем активності йшли центральні та північні області, за ними південні та східні, а завершували список міста Київ та Севастополь. Таку градацію можна пояснити тим, що в Західній Україні окрім досить високої політичної свідомості, у найбільш активних регіонах вищим є відсоток сільського населення. В той же час у південних та східних регіонах населення більш урбанізоване та зосереджене у великих містах. І часто низька явка в обласних центрах була основною причиною низького показника активності виборців по області в цілому, навіть попри високу активність в округах тієї ж області з переважно сільським населенням.

Також можна відзначити досить низьку активність виборців в тих округах, де значний відсоток населення становлять національні меншини: Закарпатська, Чернівецька області, АР Крим та м. Севастополь, хоча поява проросійського кандидата (або політичної сили) піднімає активність росіян в Криму та м. Севастополі.

Також потрібно відзначити тенденцію до явки виборців в другому турі на президентських виборах 1994 р. та 1999 р. в багатьох округах (областях) центру та півночі України. В основному це відбувалося в переважно сільських округах, що свідчить про високу принциповість виборців в цих регіонах, які, не побачивши в списку свого кандидата, на вибори вже не йшли. Водночас, в другому турі зростала активність в західній та південно-східній Україні. Виняток складають Дніпропетровська та Миколаївська області у 1994 р., де явка в другому турі впала.

Серед особливостей попередніх виборів спостерігається низька активність виборців у першому турі президентських виборів 1994 р. На сьогодні це найнижчий показник серед усіх виборів що відбувалися у незалежній Україні. Поміж причин, що, можливо, викликали таку низьку явку, можна назвати невдалий час проведення — літо (липень), а також втому від виборів. Адже внаслідок специфіки закону про вибори в багатьох округах вибори до Верховної ради України, які почалися у березні того ж року, на той час ще не завершилися, там постійно відбувалися повторні вибори.

Особливістю президентських виборів 1999 р. є різке збільшення активності в другому турі в низці областей України. В західних областях це зростання можна пояснити тим, що там спостерігалось зниження активності в першому турі (хоча активність все одно була достить високою) через відсутність прохідного правого кандидата, а потім відбувалася мобілізація противників П.Симоненка в другому турі. А от різке збільшення активності в Закарпатській (за рівнем активності піднялася з 24 місця до 3) та Донецькій (з 22 на 8) областях практично лише за рахунок прихильників Л.Кучми, викликає деяке "здивування". Але оскільки знаходження причин такої електоральної поведінки не входило в завдання даного видання, воно, вочевидь, потребує окремого дослідження.

На парламентських виборах 2002 р. відзначається зниження активності у порівнянні як з попередніми президентськими (1999 р.), так і парламентськими виборами (1998 р.). Лише в шести регіонах активність в 2002 р. була вищою за активність в 1998 р. Серед цих регіонів виділяється Донецька область, де активність виросла в тих округах, де лідирував виборчий блок "За єдину Україну!".

Президентські вибори 2004 р. вимагають більш детального аналізу, але навіть побіжний огляд активності виборців дає можливість зробити певні висновки. Розподіл областей за рівнем виборчої активності був подібний до минулих виборів; лише в Донецькій області та м. Севастополі активність одразу ж була досить високою. В другому турі перші три місця у рейтингу активності зайняли Донецька область, м. Севастополь та Луганська область, відтіснивши західні області. Причому в деяких округах Донецької області активність виборців, за даними сайту ЦВК, навіть перевищувала 100%. Саме тому в цих округах ми більш ретельно підрахували виборчу активність, використовуючи дані щодо кількості тих, хто взяв участь у голосуванні, та щодо кількості зареєстрованих виборців, за даними з дільниць, що також розміщені на сайті ЦВК. В деяких округах активність виборців зростає більше, ніж на 40%.

Під час переголосування другого туру рівень активності знизився, хоча все одно перевищував рівень першого туру. Проте, в жодному з округів зростання активності виборців у порівнянні з першим туром, не перевищувало 20%. Водночас, в багатьох округах, переважно сільських, активність впала нижче рівня першого туру, в деяких округах — більш, ніж на 10%.

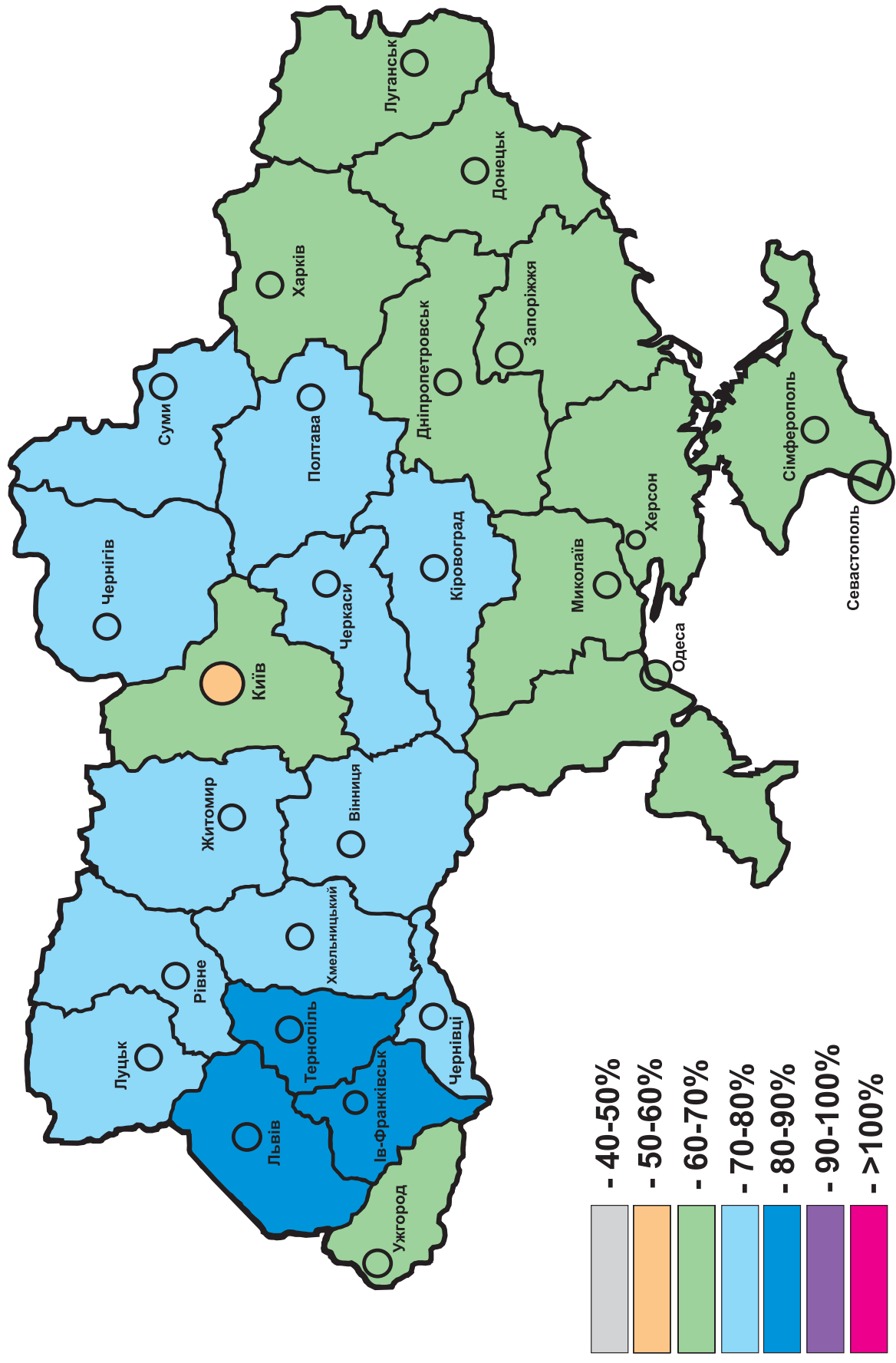
Серед негативних тенденцій можна також відзначити поступове зниження активності виборців у порівнянні з першим туром президентських виборів в округах з високим відсотком національних меншин у Закарпатській та Чернівецькій областях. Серед позитивних змін можна відзначити зростання активності міського населення. В багатьох міських округах, як правило в обласних центрах, активність виборців під час переголосування другого туру не тільки практично не зменшилась, але й продовжувала рости. Це відбувалося навіть в містах з традиційно низькою активністю: у містах Одесі, Миколаєві, Луганську, Києві та низці інших.

*Активність виборців під час парламентських виборів 1994 р. не вдалося підрахувати через відсутність на той час інформації про зареєстровану кількість виборців у виборчих округах.

ВІДСОТОК ВИБОРЦІВ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У ГОЛОСУВАННІ

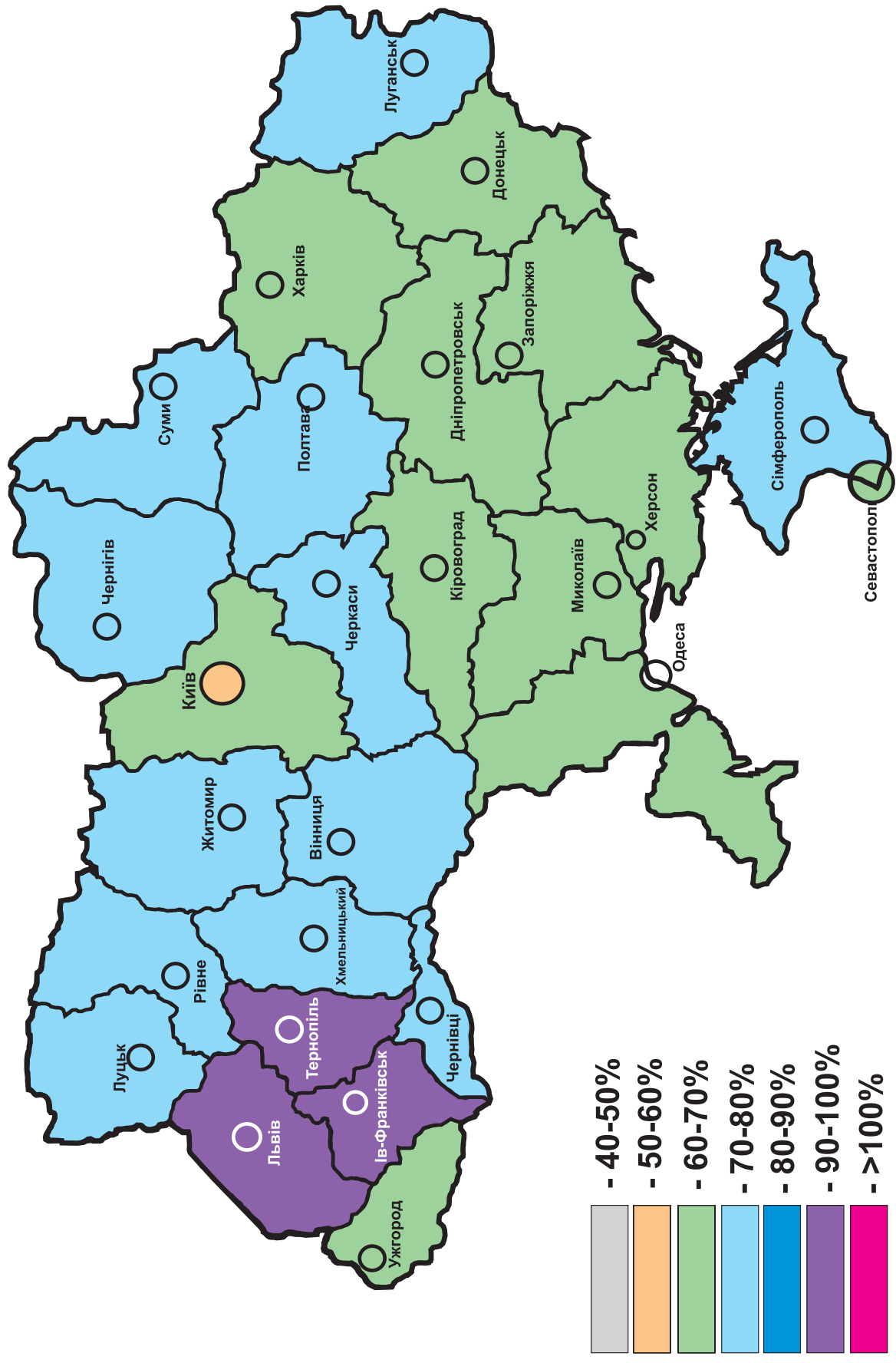
Назва регіону	10.07.1994	24.07.1994	31.03.1998	31.10.1999	14.11.1999	31.03.2002	1.10.2004	21.11.2004	26.12.2004
По Україні	69,12	71,43	70,78	70,15	74,87	69,27	74,54	81,12	77,28
АР Крим	62,22	72,91	64,27	58,27	64,15	57,13	65,17	76,03	73,36
Вінницька область	74,87	73,78	76,14	76,27	76,02	75,44	78,23	81,63	79,33
Волинська область	77,36	79,11	78,68	78,63	82,25	81,70	82,35	82,96	85,48
Дніпропетровська область	68,08	67,04	66,74	67,74	73,52	65,26	69,46	77,31	71,51
Донецька область	62,75	67,53	64,54	66,08	78,66	67,15	75,11	96,86	82,04
Житомирська область	74,34	75,61	78,12	75,33	75,36	74,09	77,23	78,11	75,03
Закарпатська область	65,99	65,10	68,88	62,31	88,49	69,50	66,92	67,51	65,71
Запорізька область	62,61	64,70	66,67	66,92	68,51	61,67	69,43	76,85	73,84
Ів.-Франківська область	80,98	90,13	79,89	77,84	89,58	75,70	81,31	83,40	86,62
Київська область	69,26	66,81	71,88	73,17	73,65	70,83	78,31	81,03	79,20
Кіровоградська область	70,15	69,54	73,94	73,53	76,82	67,67	77,82	79,97	72,21
Луганська область	66,27	70,54	67,27	67,52	72,83	65,42	72,59	86,52	80,80
Львівська область	82,25	92,24	79,70	78,88	88,01	74,69	83,68	85,91	87,21
Миколаївська область	67,57	65,24	69,08	67,07	67,63	66,47	72,00	78,17	75,86
Одеська область	63,25	64,86	66,84	58,16	63,62	61,61	61,44	68,82	65,02
Полтавська область	76,06	75,34	76,54	77,74	77,35	75,04	77,31	80,23	75,41
Рівненська область	77,62	79,37	80,26	77,32	83,66	80,20	81,29	81,95	82,10
Сумська область	70,10	72,51	74,39	79,82	81,30	74,88	79,41	79,87	75,53
Тернопільська область	84,11	92,22	84,72	82,44	90,28	82,10	83,81	86,22	88,03
Харківська область	62,94	65,07	66,05	67,76	71,52	64,51	70,35	76,39	72,10
Херсонська область	66,96	68,21	67,85	67,82	69,18	65,79	71,40	75,01	73,19
Хмельницька область	78,99	78,11	80,18	78,91	78,23	76,75	80,35	81,70	79,50
Черкаська область	74,93	73,60	74,19	75,58	74,15	71,40	75,81	78,81	74,87
Чернівецька область	74,39	74,11	72,98	67,86	74,30	67,37	71,89	72,49	72,50
Чернігівська область	75,90	77,72	77,88	78,43	77,17	75,66	77,71	78,86	74,12
м. Київ	52,80	52,82	59,30	63,26	61,35	61,07	74,27	76,67	77,24
м. Севастополь	64,25	67,76	50,80	55,60	63,52	59,20	76,90	89,32	87,57

Відсоток виборців, що взяли участь у голосуванні (вибори Президента України 1994р., 1 тур)

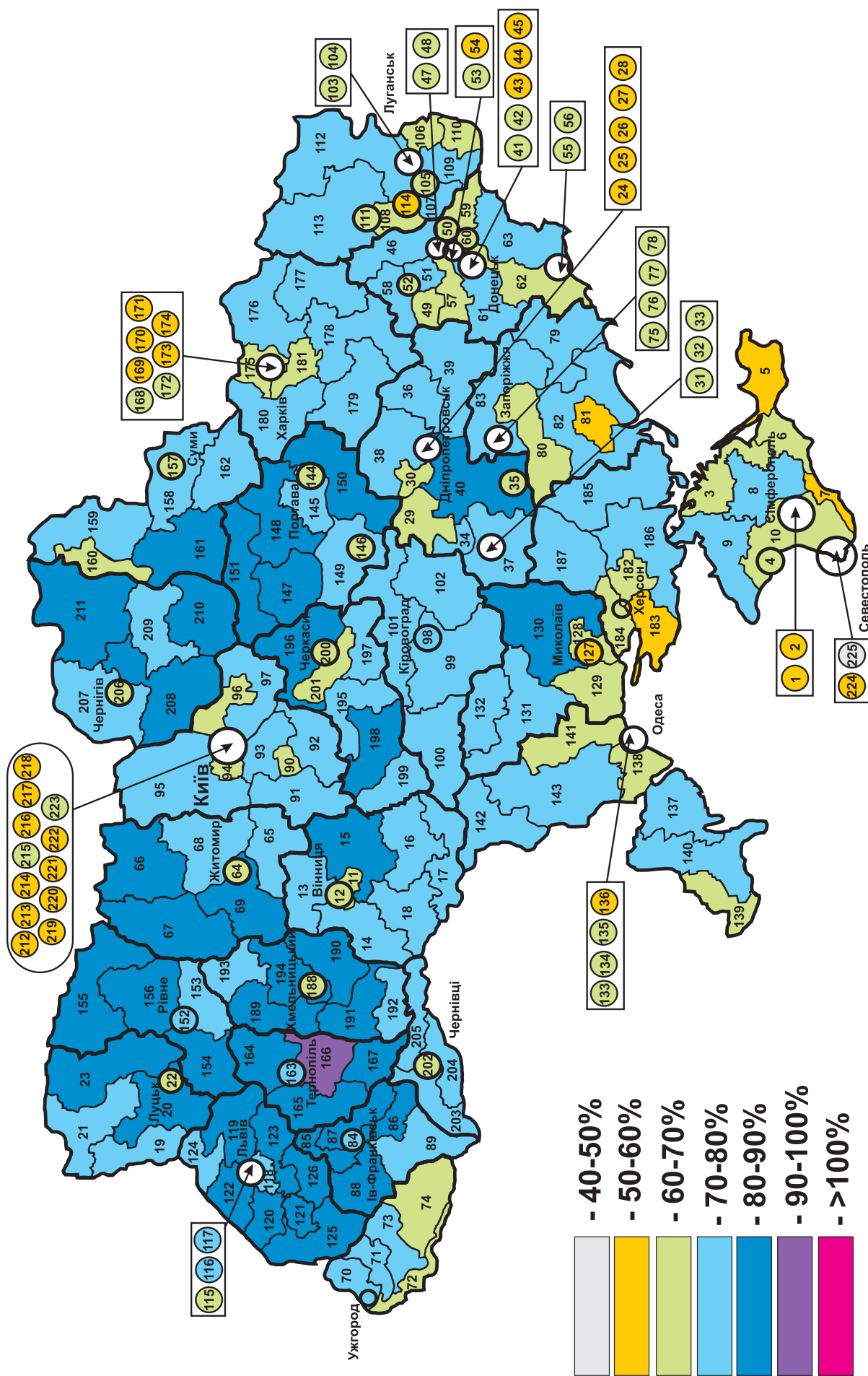

- 40-50%
- 50-60%
- 60-70%
- 70-80%
- 80-90%
- 90-100%
- >100%

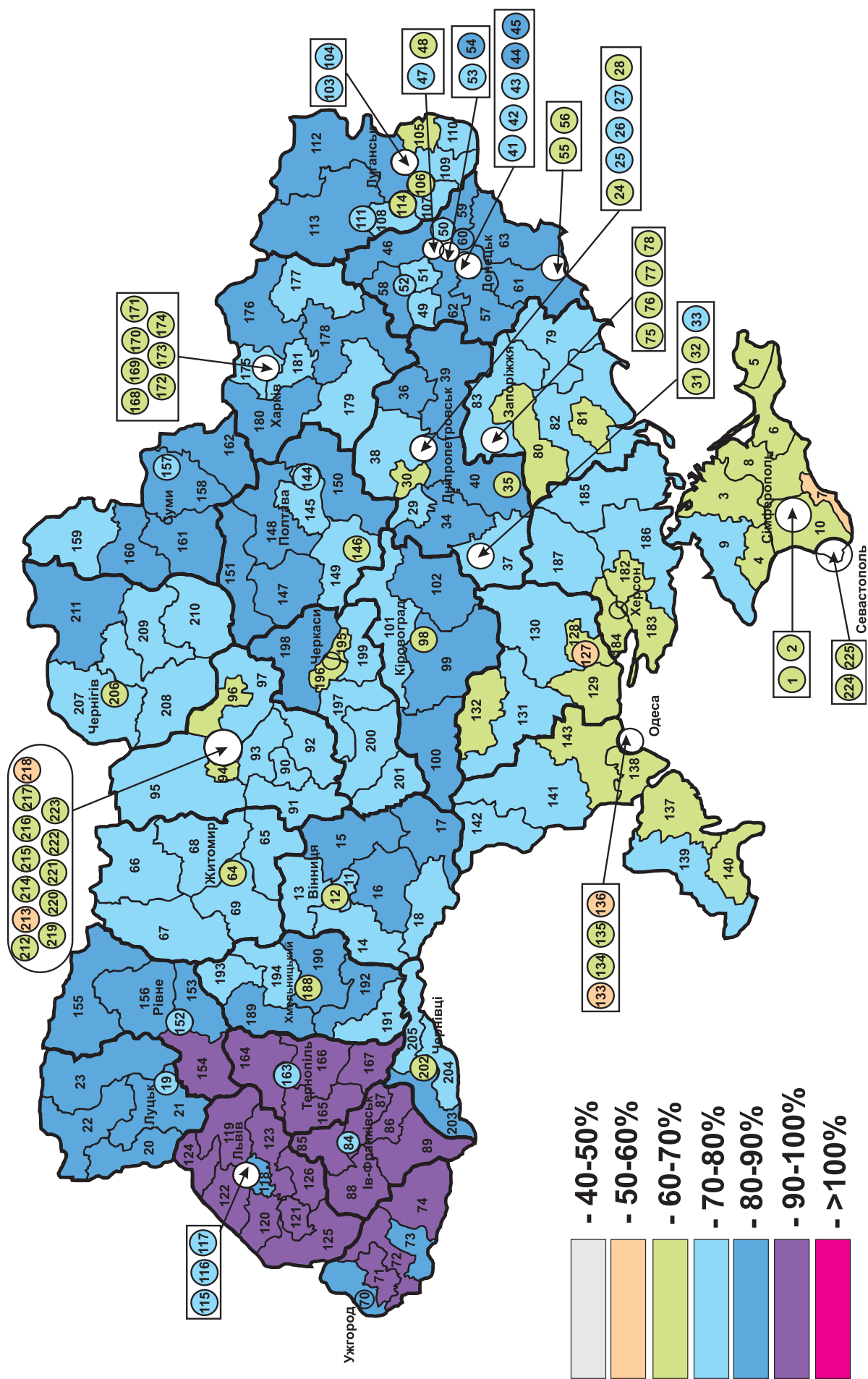
Відсоток виборців, що взяли участь у голосуванні (вибори Президента України 1994р., 2 тур)

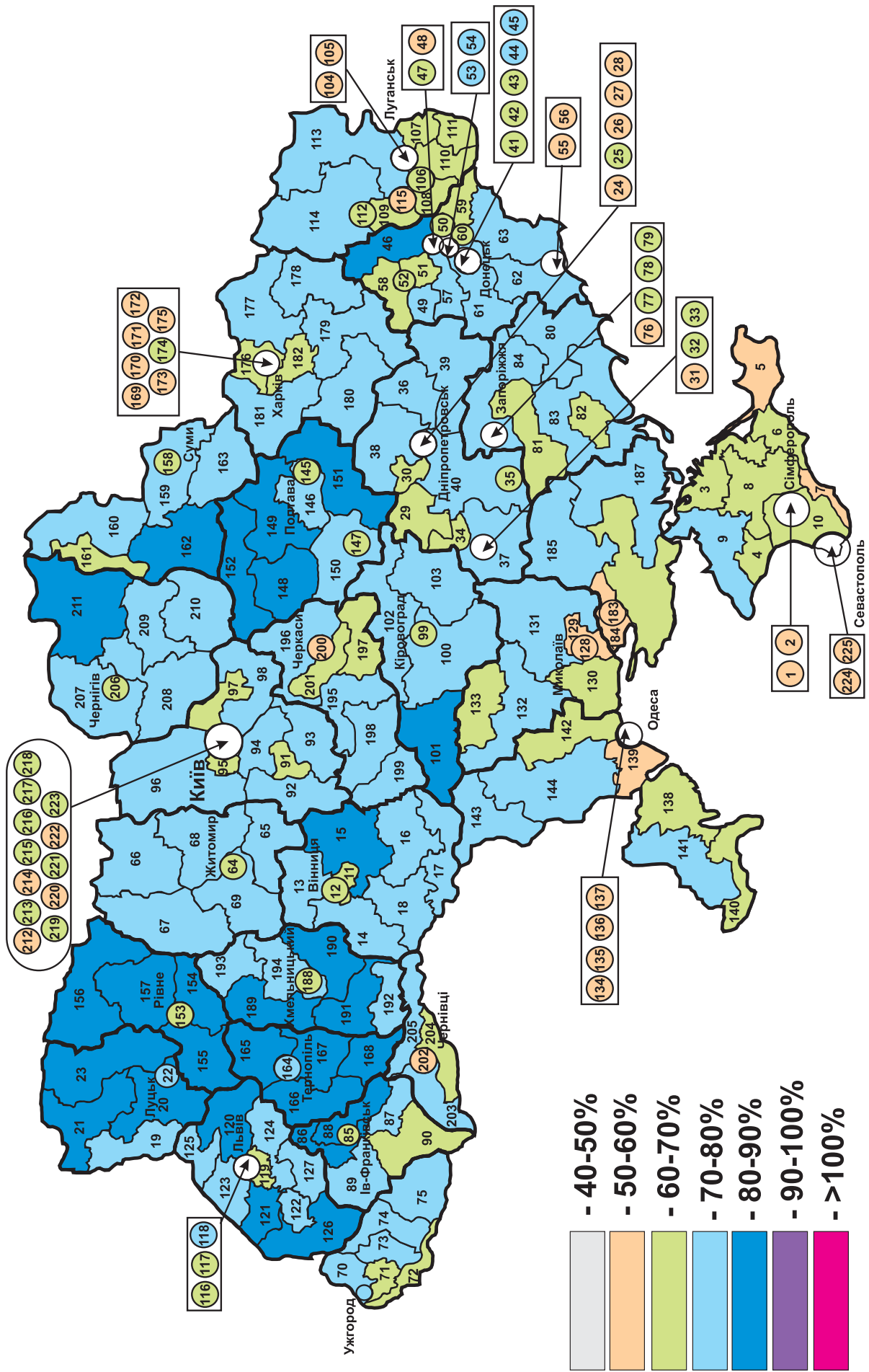
Відсоток виборців, що взяли участь у голосуванні (вибори народних депутатів України 1998р.)

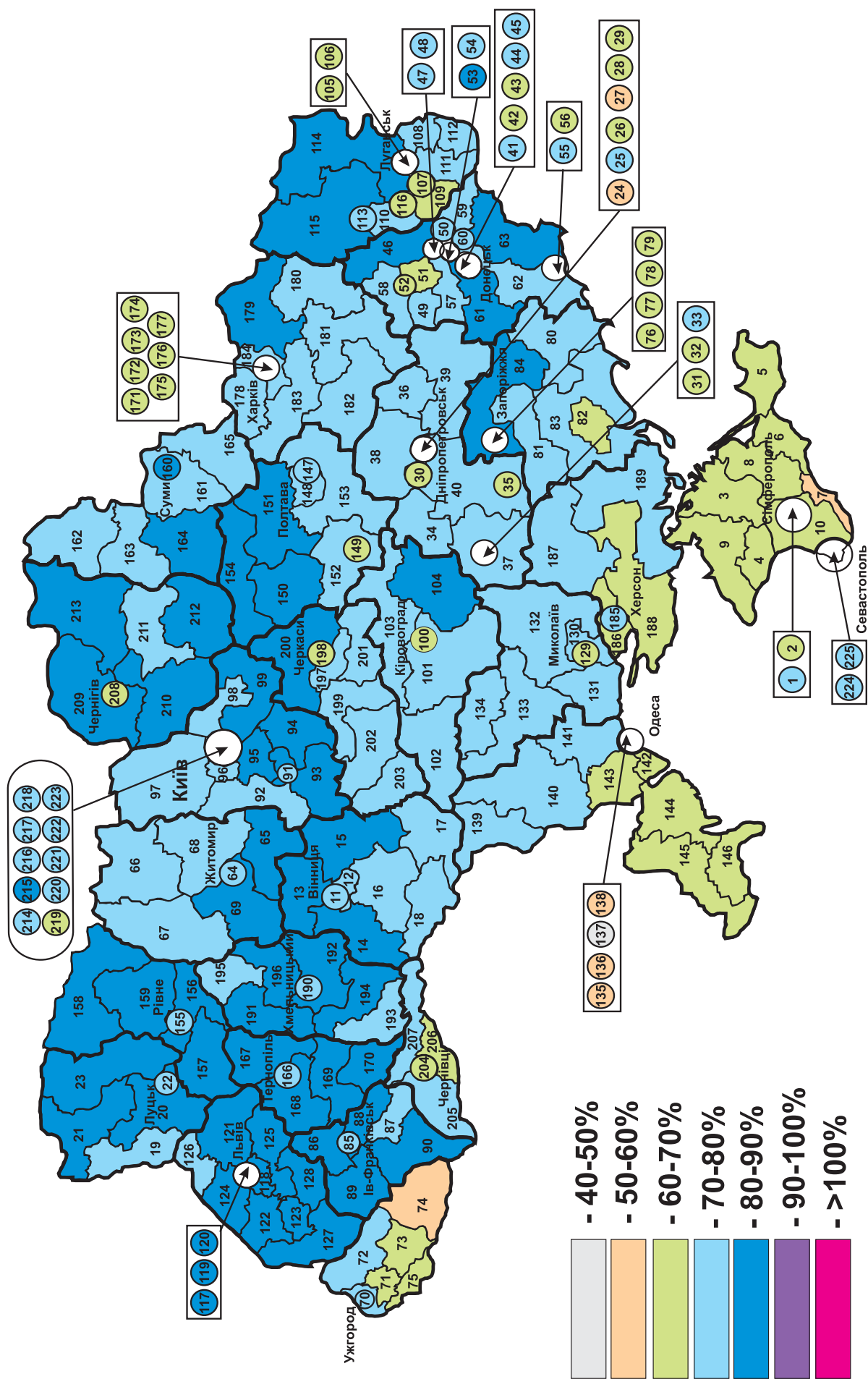
Відсоток виборців, що взяли участь у голосуванні (вибори Президента України 1999р., 2 тур)

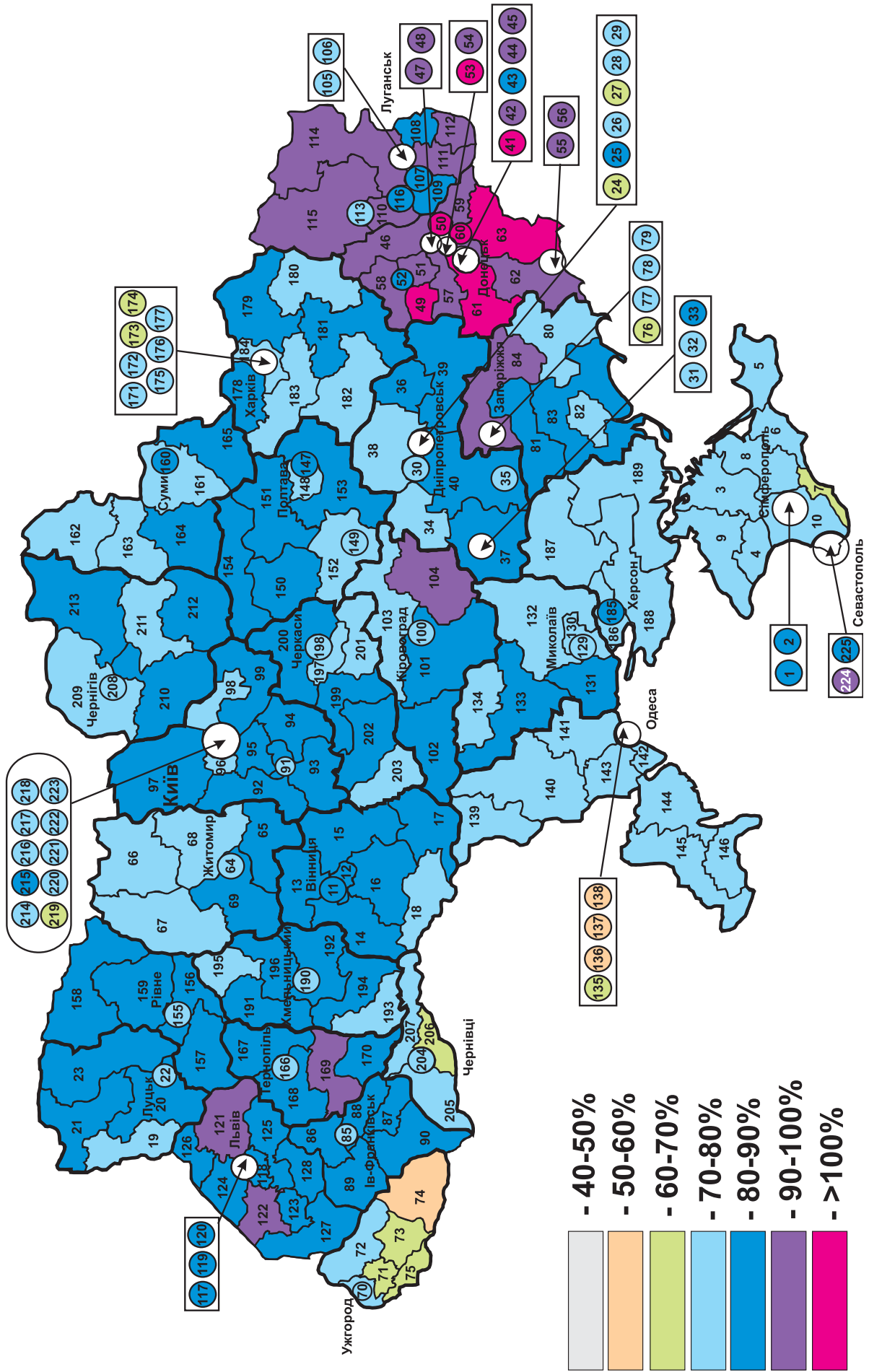

Відсоток виборців, що взяли участь у голосуванні (вибори народних депутатів України 2002р.)

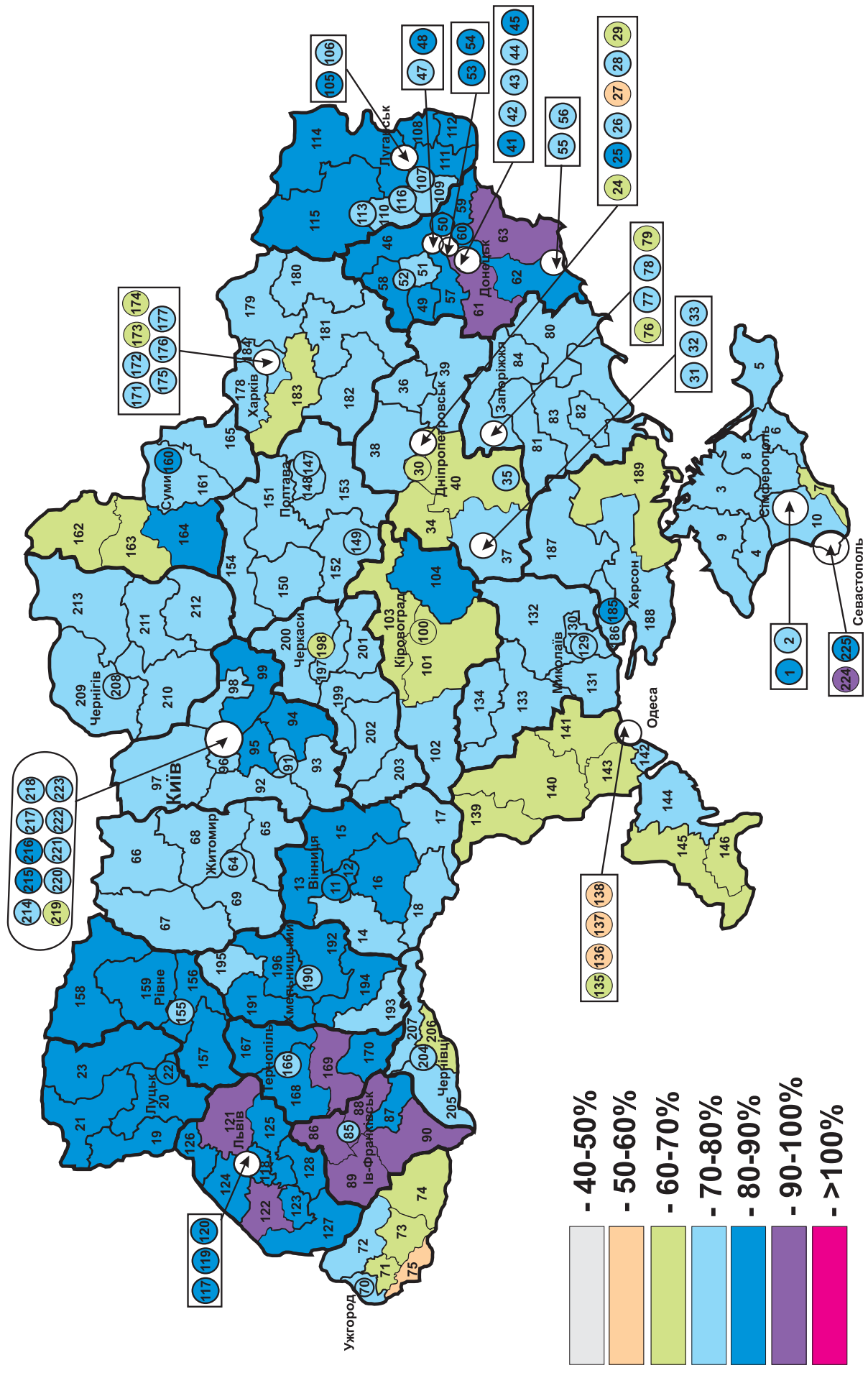

Відсоток виборців, що взяли участь у голосуванні (вибори Президента України 2004р., 1 тур)

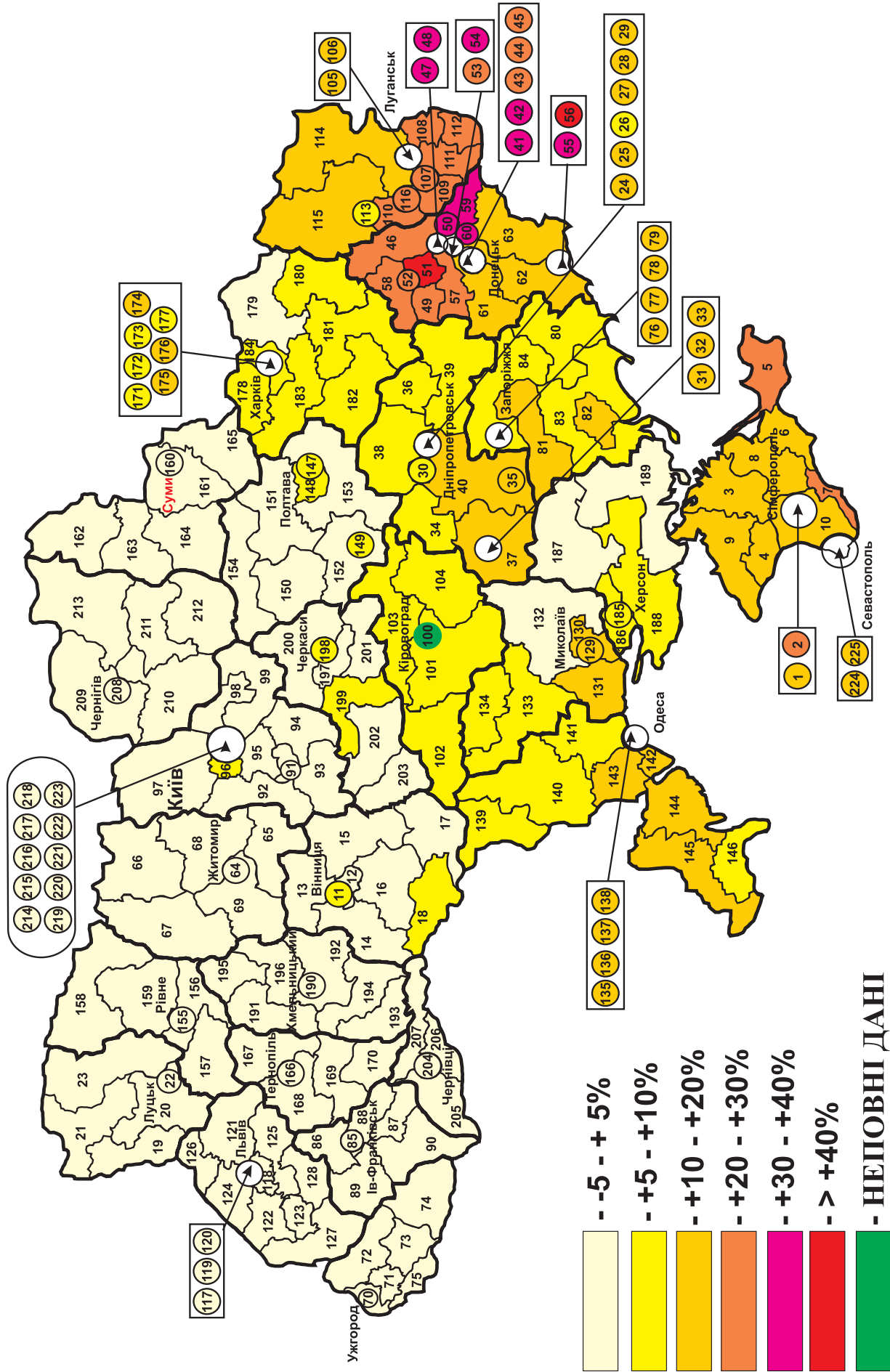

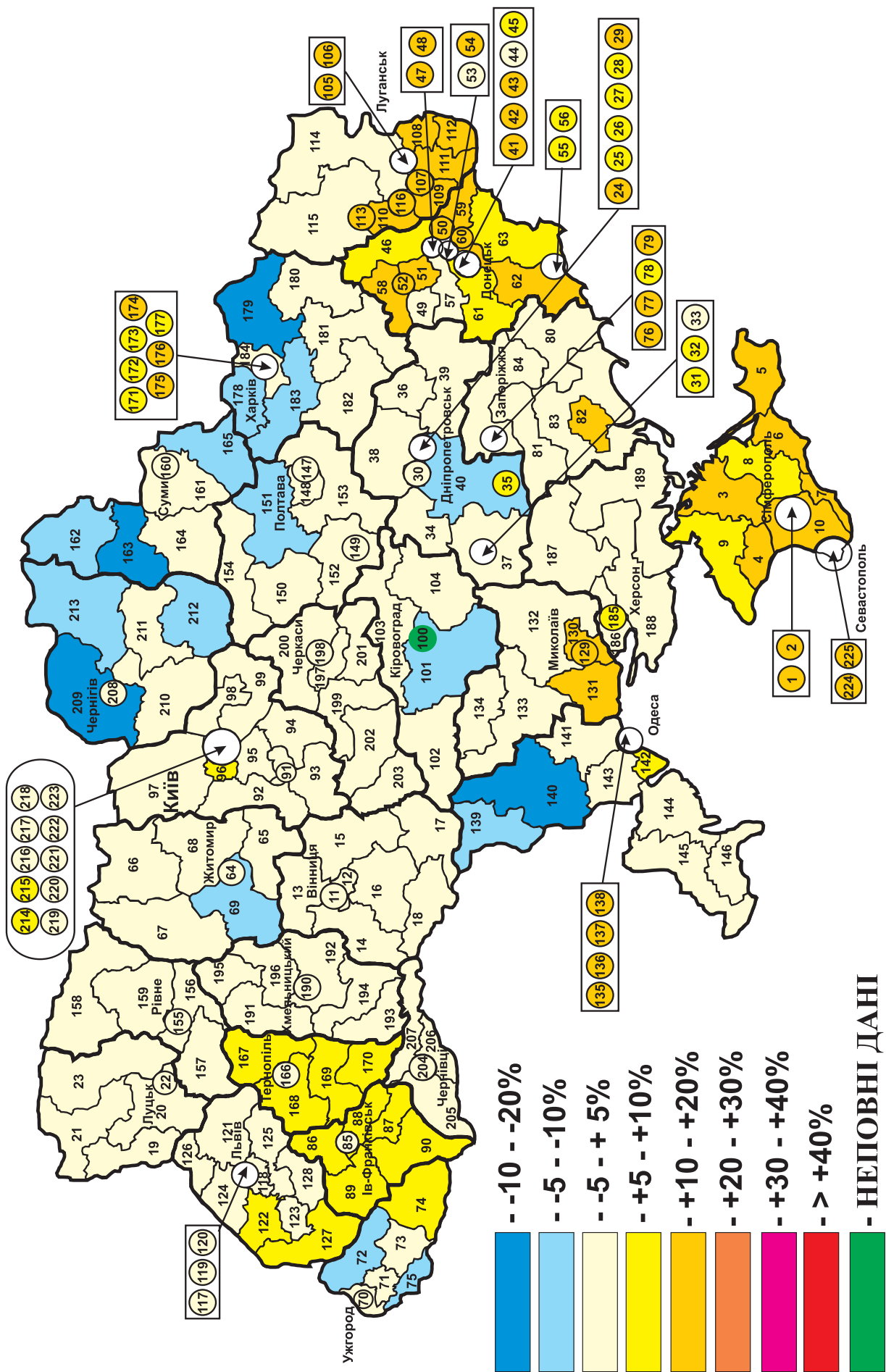
Відсоток виборців, що взяли участь у голосуванні (вибори Президента України 2004р., переголосування 2 туру)

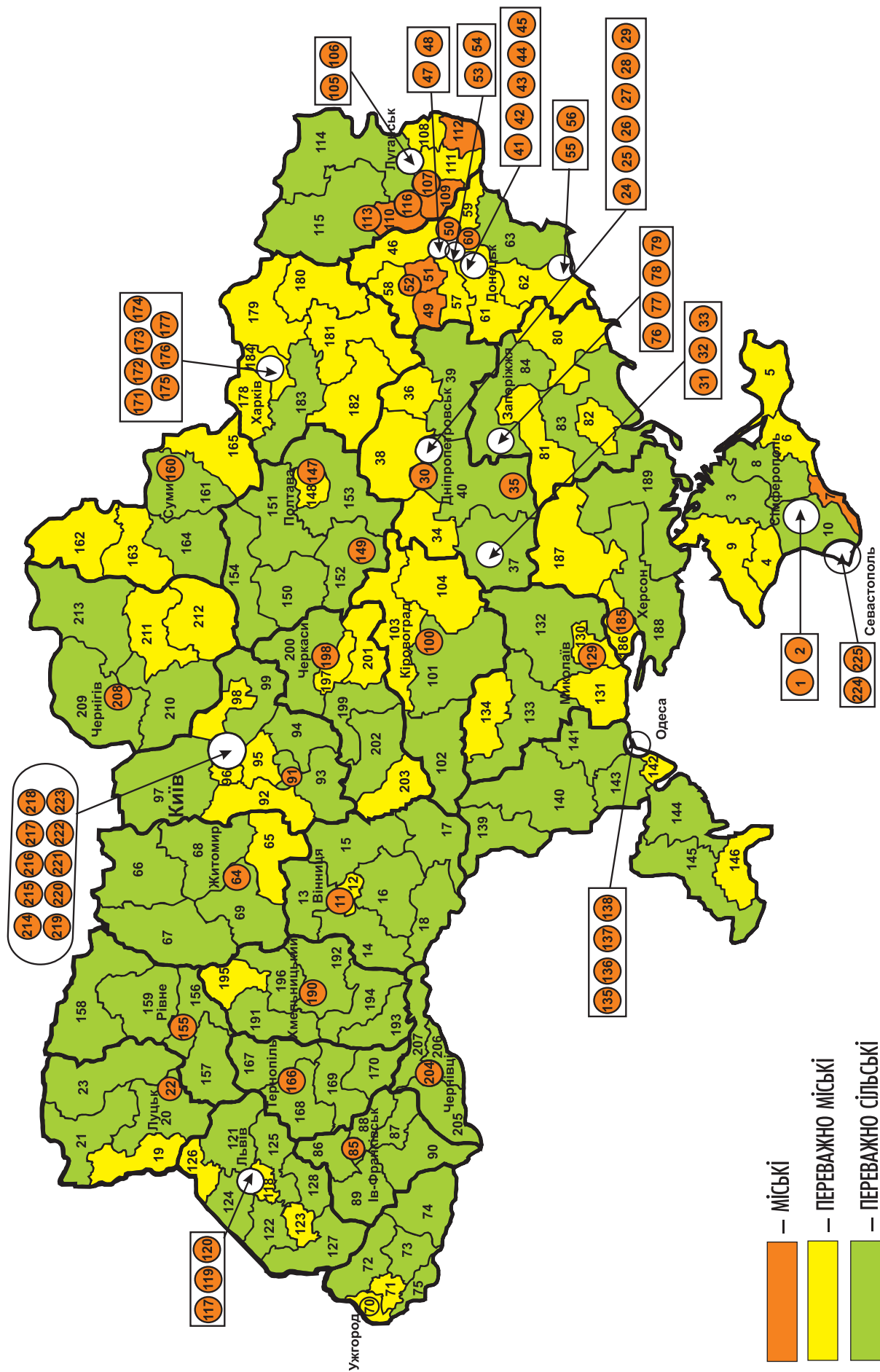
Порівняння активності виборців у другому турі (21.11.2004р.) з першим туром (31.10.2004р.) на виборах Президента України 2004р.

Порівняння активності виборців у день переголосування 2 туру (26.12.2004р.) з першим туром (31.10.2004р.) на виборах Президента України 2004р.

Типи виборчих округів під час виборів Президента України 2004р

ФОНД "ЄВРОПА ХХІ" — неурядова, неприбуткова, позапартійна дослідницька організація, заснована у грудні 1998 року з метою надання інтелектуального сприяння процесам інтеграції України до Європейського Союзу як способу забезпечення розвитку України як європейської демократії.

Фонд "Європа ХХІ" зосереджує свої зусилля на проведенні досліджень політичних процесів та розвитку громадянського суспільства в Україні і в Європі загалом, організовуючи конференції та інші публічні заходи, створюючи інформаційні ресурси та беручи участь у розробці і реалізації спільних українських і міжнародних проектів у галузі європейської інтеграції, проектів з розвитку спроможності НУО, програм з європейської інтеграції для журналістів, проведенні круглих столів за участю українських та іноземних фахівців, урядовців, представників НУО та ЗМІ, розвиваючи мережі організацій громадянського суспільства.

Основні проекти Фонду "Європа ХХІ" — "Порядок денний для громадянського суспільства" (NED), "Участь організацій громадянського суспільства у процесі вироблення політичних рішень", "Сприяння прозорості політичного процесу", "Посилення ефективності громадянської дії" (ISC/UCAN — USAID), а також участь у загальнонаціональній моніторинговій коаліції "Новий вибір — 2004", спрямованій на забезпечення більш чесного і прозорого виборчого процесу (МФВ).

Фонд "Європа ХХІ" є членом Громадської ради при голові ВР України, Громадської ради при Комітеті ВР України з питань свободи слова, Контактної групи НУО по співпраці з місією Світового Банку в Україні та Координаційно-експертного центру об'єднань підприємців України. За роки роботи Фонд "Європа ХХІ" провів понад 200 конференцій, круглих столів, семінарів та інших публічних заходів.

01034, м. Київ,
вул. Лисенка, 4, №12
Тел./факс: (380-44) 234-58-18
europa@europaXXI.org.ua
www.europaXXI.org.ua

Регіональні партнери Фонду "Європа ХХІ" за проектом Координованої дії організацій громадянського суспільства під час виборчої кампанії 2004 року

АР КРИМ ТА М. СЕВАСТОПОЛЬ

МОЛОДІЖНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ "ВСЕСВІТ"

вул. Ситнікова, 16, м. Євпаторія, АР Крим, 97400
тел. +380(50) 3971967
e-mail: Vsesvyt@yahoo.com

Керівник організації: *Леонов Едуард*

Історія організації. Молодіжна громадська організація "Всесвіт" була заснована 9 березня 1999 року, а юридичного статусу набула у грудні цього ж року.

- Створено громадський культурно-освітній центр "Всесвіт" у Євпаторії, на базі якого функціонують безоплатні курси української мови для вчителів, військових, суддів, школярів тощо, комп'ютерні курси
- Створено мережу місцевих кореспондентських пунктів кримської газети "Думка".
- Організовано та проведено низку громадських заходів, які потягнули за собою зняття з посади міністра освіти АР Крим.
- Брала участь у створенні Асоціації журналістів локальних кримських ЗМІ.
- Були засновниками загальнокримської координаційної Ради громадських організацій.
- Організували порятунок силами організації пам'ятки архітектури 16 століття Турецьких лазень у м. Євпаторії.
- Проводиться широка правозахисна робота на рівні районних судів та Апеляційного суду АР Крим.
- Сформовано Об'єднання Громадських Організацій "Український Крим".

Діяльність на виборах 2004р.

- Проведено "День добровольця".
- Розсилка персональних листів до членів ДВК, до яких входило звернення превентивного змісту та копія вироку Євпаторійського суду про притягнення до відповідальності голови ДВК
- Було проведено серію тренінгів та семінарів для виборців з інших регіонів України, які виявили бажання бути спостерігачами.
- Здійснювали координацію діяльності міжнародних спостерігачів
- Діяли мобільні інформаційно-просвітні групи громадянської ініціативи "Знаю!", що охоплювали всю територію Автономної республіки Крим.

ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ

ЖМЕРИНСЬКА МІСЬКА МОЛОДІЖНА АСОЦІАЦІЯ "ІНІЦІАТИВА"

вул. Леніна, 9, м. Жмеринка, Вінницька обл., 23100
тел. +380 (4332) 44552, тел. / факс: +380 (4332) 44552
e-mail: zhmerunka@yahoo.com

Керівник організації: Левченко Олег

Історія організації. Жмеринська міська молодіжна асоціація "Ініціатива" заснована у жовтні 1998 року групою молодих людей, які мали на меті підтримати молодіжні поодинокі ініціативи, допомагаючи досвідом, безпосередньою участю в реалізації громадських та індивідуальних ідей.

- 07.2003 - проект "Громадянська освіта для безробітної молоді".
- 12.2003 - проект "Вудка замість риби" (формування самозайнятості неповносправної молоді). Проект був спрямований на неповносправну молодь територіальної громади міста Жмеринки.
- 05.2004 - проект "Молодіжна локальна мережа", спрямований на формування молодіжної активності в сільських громадах Вінниччини.
- 01.2005 - проект "Активізація сільської молоді", спрямований на формування клубної мережі сільських громад Вінницької області.

Діяльність на виборах 2004р.

- Проведено "День добровольця" в 5-ти населених пунктах області
- Було проведено тренінг "Громадська позиція у виборчому процесі" для молоді 7 областей центральної України
- Організовано піші походи чотирьох мобільних груп районами Вінницької області - проект "За право голосу!".
- Діяла телефонна консультаційна лінія "За право голосу!".
- Діяли мобільні інформаційно-просвітні групи громадянської ініціативи "Знаю!", що охоплювали всю Вінницьку область.

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА МІСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ "АСОЦІАЦІЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ "НАШ ДІМ"

м. Дніпропетровськ, а/с 2577, 49041
тел. +380 (56) 7884275, 3715619
e-mail: hobotpavlo@pisem.net

Керівник організації: Хобот Павло

Історія організації. "Асоціація захисту прав споживачів житлово-комунальних послуг "Наш дім" була заснована 07.04.2001 року та зареєстрована 25.10.2001 року. Метою діяльності Асоціації є задоволення та захист законних прав та інтересів своїх членів та членів територіальної громади міста, провадження освітньої та наукової діяльності у сфері житлово-комунального господарства та місцевого самоврядування.

- Надання міською радою пільги по оплаті земельного податку житлово-будівельним кооперативам та об'єднанням співвласників багатоквартирних будинків у 2002 та 2003 роках.
- Звільнення ЖБК та ОСББ від сплати мита при подачі позовів до судів загальної юрисдикції.
- Виділення фінансування з міського бюджету коштів на ремонт ЖБК та ОСББ у 2004-у році.
- Здійснення перерахунків теплопостачального підприємства "Дніпротеплоенерго" за недодані послуги на підставі актів-претензій, складених мешканцями.
- Здійснення перерахунку жителям міста за послуги міськводоканалу у зв'язку з незаконним завищенням норм споживання води.

Діяльність на виборах 2004р.

- Проведено "День добровольця".
- Проведено семінар-тренінг "Активізація жителів у прийнятті рішень на місцевому рівні та у виборах Президента".
- На базі будинкового комітету "Запорізьке шосе, 60" організований інформаційний центр.
- Видання інформаційного бюлетеню "Наш дім" з освітніми матеріалами ініціативи "Знаю!".
- Діяли мобільні інформаційно-просвітні групи громадянської ініціативи "Знаю!", що охоплювали м. Дніпропетровськ та прилеглі села.

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСТЬ

ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА ЛІГА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДІ

вул. Дєповська 81-12, м. Запоріжжя, 69068
тел. / факс: +380 (612) 648329
e-mail: Margaret_ne@mail.ru

Керівник організації: Босенко Маргарита

Історія організації. ЗОЛІРМ зареєстрована 10 серпня 1995 року.

- Створення та функціонування консультативного центру для молодіжних ініціативних груп та організацій Запорізької області.
- Проект "Інформаційно-консультативний центр для громадських організацій "За прозорі вибори""
- Проект "Школа громадського лідерства", підготовка молодих лідерів, проживаючих за межами обласного центру, в галузі соціальної психології лідерства, представництва та захисту прав, технологій роботи з молоддю, та залученні їх до громадської роботи з молоддю своєї місцевості.
- Підтримка жіночих ініціатив на забезпечення реалізації гендерної політики.
- Організація і проведення інтелектуальних ігор: "Що? Де? Коли?", "Брейн-рінг" та Міжнародний молодіжний фестиваль інтелектуальних ігор "Оселедець".

■ Здійснення програми заходів по залученню молоді в референдумі "Порадь державі що робити".

■ ЛІРМ входить до Координаційної ради з питань реалізації молодіжної політики при Запорізькій облдержадміністрації, де очолює комісію з соціального партнерства.

Діяльність на виборах 2004р.

- Проведено "День добровольця".
- Проведено ряд круглих столів, семінарів й тренінгів "Молодь і вибори"
- Організація "Школи молодого виборця"
- Участь у розробці та безпосередня участь у зйомці програми "Маю право"
- Діяли мобільні інформаційно-просвітні групи громадянської ініціативи "Знаю!", що охоплювали всю Запорізьку область.

МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ

ОБЛАСНА ЖІНОЧА НЕЗАЛЕЖНА ОРГАНІЗАЦІЯ "ДАНА"

м. Миколаїв, а/с 104, 54015
тел. +380 (512) 42-49-84
e-mail: dana95ke@ukr.net

Керівник організації: Кабашна Олена

Історія організації. Організація "ДАНА" зареєстрована 28.09 1995 р. обласним управлінням юстиції. Сприяння громадянському суспільству, правозахисна діяльність, вибори, підвищення статусу жінки, соціальні програми для жінок.

- 1995 -2000 рр. Проект "Громадянська освіта", 4 конференції, 15 семінарів, круглі столи, зустрічі.
- 1997-1998 рр. Проект "Жінки на зламі часу", направлений проти насилля.
- 1999 - 2001 рр. Проект "Проти торгівлі людьми" - один із найбільш успішних проектів.
- 1999 р. участь у коаліції "Свобода вибору", участь у проекті "Громадський контроль над виборами президента України".
- 2002 р. громадська приймальня, захист виборця. Медіа-проект "Громадянин".

■ 2002 рік - вибори у Верховну Раду та місцеві ради. "Громадський захист прав суб'єктів виборчого процесу", діяльність громадської приймальні.

■ 2000 - 2004 рр. - гуманітарні програми.

Діяльність на виборах 2004р.

- Проведено "День добровольця".
- Організовано тренінги для спостерігачів та волонтерів у всіх районах області.
- Діяла телефонна консультативна лінія "Вибори президента України".
- Проведення кампанії "Перевір себе у списках".
- Здійснювали координацію діяльності міжнародних спостерігачів
- Діяли мобільні інформаційно-просвітні групи громадянської ініціативи "Знаю!", що охоплювали всю Миколаївську область

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСТЬ

ХЕРСОНСЬКА МІСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ "АВАНГАРД-ЦЕНТР"

вул. Миру, 17, кім. 45, м. Херсон, 73028
тел. / факс: +380 (552) 55-41-89
e-mail: avangard-ug@mail.ru

Керівник організації: Бахматова Галина

Історія організації. Організацію створено у 1990 році, під час підготовки та проведення першої Міжнародної наукової конференції та фестивалю авангардного мистецтва .

- З 1994 року - "Авангард-центр" є партнером ХОО КВУ по проведенню просвітницьких акцій з правової та гендерної культури громадян а також у проведенні незалежного спостереження у день голосування майже на всіх виборах та довиборах у Херсонській області.
- З 1999 р. разом з ХОО КВУ постійно ведеться різноманітна діяльність під час виборчих кампаній, крім спостереження: навчання

спостерігачів та членів дільничних виборчих комісій, довготермінове спостереження за законністю виборчого процесу, моніторинг преси, паралельний підрахунок голосів, Exit-poll.

Діяльність на виборах 2004р.

- Участь в організації та проведенні різноманітних форм підвищення правової культури громадян Херсонської області: вуличні акції, театралізовані дійства, семінари, публікації.

ХЕРСОНСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ КОМІТЕТУ ВИБОРЦІВ УКРАЇНИ

вул. 9 Січня, 15, кім. 405, м. Херсон, 73000
тел. / факс: +380 (552) 26-33-85
e-mail: maxim@selena.kherson.ua

Керівник організації: Белий Дементій

Історія організації. Представництво Комітету виборців України було створено у Херсоні у 1994 р. У листопаді 1997 року відбулися установчі збори Херсонської обласної організації КВУ.

- З 1994 постійно ведеться різноманітна діяльність під час виборчих кампаній, крім спостереження: навчання спостерігачів та членів дільничних виборчих комісій, довготермінове спостереження за законністю виборчого процесу, моніторинг преси, паралельний підрахунок голосів, Exit-poll.
- З листопада 1998 р. в рамках організації діє соціологічна лабораторія Комітету виборців України (керівник — кандидат соціологічних наук В.К.Коробов), яка проводить регулярні дослідження з актуальних питань електоральної соціології.
- З грудня 2002 р. видається щомісячна незалежна газета "Вільний вибір".

Діяльність на виборах 2004р.

- Проведена вулична акція "Збудуй своє місто незалежності" як початок нового виборчого сезону.
- Проведено "День добровольця".
- Організовано тренінг для вчителів Херсонської області на тему: "Школа свідомого вибору".
- Проведено семінар-тренінг для студентів Херсонського державного університету на тему "Ти голосуєш вперше".
- Організована вулична акція "Не дай їм вкрасти твій голос!".
- Проведена кампанія "Перевір себе та своїх рідних у списку виборців на своїй дільниці".
- Проведення молодіжного просвітницького проекту "Зроби власний вибір"
- Здійснювали координацію діяльності міжнародних спостерігачів
- Діяли мобільні інформаційно-просвітні групи громадянської ініціативи "Знаю!", що охоплювали всю Херсонську область.

"ЗНАЮ!" — громадянська ініціатива, котра мала на меті забезпечити відповідність офіційних результатів виборів — голосуванню виборців, а результатів голосування — виборчим уподобанням, які залежать від кожного виборця особисто. Мету проекту було досягнуто шляхом здійснення професійної позитивної кампанії просвіти виборців і партнерської негативної кампанії громадського впливу на осіб, відповідальних за підрахунок голосів під час виборів.

Управлінський і творчий потенціал команди проекту та його партнерів дозволив започаткувати низку "знакових" для виборів 2004 року ініціатив, зокрема:

- підготувати, видрукувати і розповсюдити мережею активістів і мобільними групами 15-ти видів листівок загальним накладом понад 10 мільйонів примірників;
- створити й розмістити 3 відео та 5 аудіо-роликів на 100 станціях FM-діапазону та 4 телеканалів;
- акумулювати дзвінки на підтримку "5 каналу", а також з вимогою проведення теледебатів перед першим туром;
- створити низку просвітницьких перформенсів, зокрема, "Смугастий рейс" та "Ми разом" — квіти для спецназу на Банковій;
- організувати підтримку спостерігачів на закордонних дільницях і паралельний підрахунок результатів голосування в закордонному окрузі;
- створити електронну координаційну систему "Пряма дія", в якій об'єдналися зусилля кампаній "Знаю!", "Пора", "Чиста Україна", мобільних груп спостерігачів від "Майдану.org" та міжнародних місій спостереження за виборами в Україні;
- провести збір та обробку свідчень масових порушень у 2-му турі, які згодом були представлені у Верховному Суді;
- ініціювати громадянський бойкот членів ЦВК, які підписали протокол 2-го туру;
- надати понад 75 000 абонентів консультації через безкоштовну гарячу лінію;
- сприяти розселенню великої кількості громадян, які прибули до Києва для підтримки протесту проти фальсифікації виборів, тощо.

Надалі місія "Знаю!" полягатиме в забезпеченні незворотного та стабільного переходу України до демократичного устрою шляхом розвитку потенціалу громадянського суспільства.

www.znayu.org.ua
vse@znayu.org.ua
03150, Київ-150, а/с 249

МАЙДАН є організацією прямої громадянської дії, що, використовуючи потенціал самоорганізації громадян і новітні технології Інтернету і мобільної телефонії, сприяє розвитку громадянського суспільства. Вебсайт Майдану, www.Maidan.org.ua, є провідним інформаційно-комунікаційним ресурсом для тисяч активістів, налічуючи аудиторію в понад чверть мільйона читачів і учасників.

Майдан на Президентських Виборах 2004 року:

- мережа з 60-ти Громадянських Кореспондентів і тисяч Громадянських Активістів
- інформаційний портал прямої дії для сприяння чесним виборам www.Maidan.org.ua
- розробка і розповсюдження сотень тисяч громадянських листівок
- навчання тисяч активістів техніки проведення громадянських кампаній
- навчання громадян методам проактивної участі у виборах
- навчання і організація найбільшої за всю історію України групи 1400 міжнародних спостерігачів в Україні і на закордонних дільницях під час перевиборів Президента
- сприяння мобільним групам спостереження за виборами "Night Watch"

Що далі? Майдан продовжує роботу:

- громадські організації і групи активістів запрошуються до участі у мережі громадянської дії в Україні — Альянсу Майдан (див. <http://alliance.maidan.org.ua>)
- кожен може взяти участь і пройти навчання у мережі Громадянських Кореспондентів вебсайту www.Maidan.org.ua
- кожен може взяти участь і пройти навчання у мережі Громадянських Активістів і Громадянських координаторів (див. <http://alliance.maidan.org.ua>), щоб взяти, як ви можете взяти участь у роботі нової влади і впливати на політику!

Вул. Рейтарська, 18, оф 5.
Тел +380 (50) 352 5815.
Ел. пошта mobform@maidanua.org